

ČELADENSKÁ FONTÁNA

ZPRAVODAJ

REHABILITAČNÍHO CENTRA ČELADNÁ

Foto: Stanislava Slovákova

02 **Jaká je Eva?**

V parku byla odhalena socha od MojDy

06 **Představujeme**

jednotlivá oddělení a staniční sestry

16 **Chci to všechno!**

Otevření sezóny 2024

24 **Jak se narodí socha?**

Exkluzivně pro Čeladenskou fontánu

28 **Bubnováním k radosti**

aneb Třináct let s djembe

Jaká je Eva?

V parku Rehabilitačního centra Čeladná byla odhalena socha Davida Moješčíka MojDa

Andrea Anderle Adamová; foto: Radim Kolibík, David Moješčík MojDa

Jaká je Eva? Přijďte se podívat! „Sochy jsou zde proto, aby se obcházely, aby se na ně sahalo, aby se prohlížely, aby u nich člověk nějak přemýšlel. Mohou vás naštvat, něčím vyprovokovat, což je ale také skvělé, protože důležitá je nějaká reakce.“ To říká David Moješčík MojDa, autor plastiky klečící ženy pojmenované Eva, kterou najdete před Léčebným domem Dr. Storch od 1. května 2024, kdy byla slavnostně odhalena.

Pokud bychom měli jako u „novorozence“ uvést míru a váhu sochy, tak vězte, že je dva metry vysoká, a kdyby se postavila, měřila by zhruba metry čtyři (stejně tolik činí rozpětí jejích paží). Váží 360 kilogramů a je odlita z patinovaného bronzu. Její podstavec ze slezské žuly má tvar půlelipsoidu o délce 2,59 m, šířce 1,58 m a váží tři tuny. Spočívá na železobetonovém základu, který mírně vyčnívá nad zemí, což vytváří dojem, že se celá socha i s podstavcem jakoby vznáší, levituje či pluje nad úrovní země.

Tolik základní fakta. O tom, že se jedná o mimořádný kulturní počin, svědčilo v tu sváteční středu také množství návštěvníků, kteří přišli sledovat její slavnostní odhalení. Ať už to byli přátelé, spolužáci a členové rodiny autora, nebo pracovníci z dílen, jejichž rukama při svém vývoji socha procházela. Nejblíže to měli pacienti rehabilitačního centra a mnozí se této jedinečné události opravdu rádi zúčastnili. Dost přišlo členů místního Okrašlovacího spolku Rozhledna i výletníků, kteří využili volný den s krásným počasím.

Událost si nenechali ujít starostové dvou sousedních obcí, čeladenský Pavol Lukša a kunčický Jiří Mikala, ani zaměstnanci centra. Dobrou náladu podpořil hudebním vystoupením s repertoárem folkových kapel Libor Geier. Za mikrofonem se vystřídal ředitel rehabilitačního centra a zadavatel tohoto výtvarného díla MUDr. Milan Bajgar s Mgr. Martinem Mikoláškem, který představil Davida Moješčíka MojDu a jeho jedinečnou pozici v kontextu soudobého českého výtvarného umění. Slovo dostal samozřejmě také autor díla. Samotné odhalení sochy obstaraly děti – autorova dcera a syn spolu se dvěma vnuky pana ředitele.

Autor se svým dílem, které tvořil dva roky.

I Tři podmínky dobré léčby

„K dobré léčbě našich pacientů potřebujeme tři věci: výbornou medicínu, krásnou přírodu a dobré umění. A proto je tady Eva, naše pramáti. Je něco jako léčebný přístroj pro naše pacienty, protože má obrovskou sílu, a já myslím, že lidi, kteří sem přijdou, to pochopí. Proto je před vstupem do hlavního pavilonu,“ uvedl při uvítání hostů ředitel Milan Bajgar. „Já jsem si to také nazval Eva má starosti. Má starosti o nás, o praprapravnučky a praprapravnučky, a má velké starosti z toho, co my teď na té Zemi vyvádíme,“ doplnil. A proč se rozhodl pro dílo od Davida Moješčíka? „Poprvé jsem ho zaznamenal při

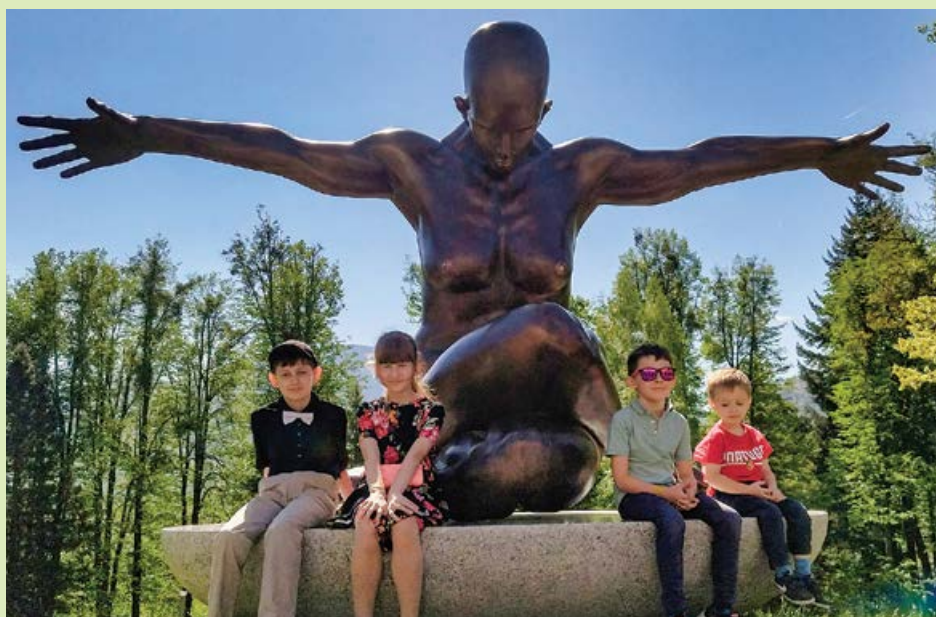
instalaci Levitace u svinovského nádraží, která mě hodně překvapila, protože si pamatuji, co bylo v Ostravě předtím. Pamatuji si třeba tu ohavnost Lenina na nynější Hlavní třídě. David je výjimečný umělec, zařadil bych ho do stejné rodiny, jako je Rodin a jeho Myslitel, jako je Michelangelův David, ale tohle je zároveň věc, která má přesah.“

I Autorský rukopis

David Moješčík MojDa začal svou řeč poděkováním všem, kteří se na slavnostní odhalení přišli podívat. Svůj autorský rukopis přitom charakterizoval takto: „Socha je vlastně jakousi genezí tématu, které

dělám už od školy. Je to pokora a kompozičně vychází z jógové pozice – Gomukha ásány neboli kravičky... Snažím se vždy nalézt ideální vztah detailu k celku, zpravidla v nahém dívčím anebo ženském těle a jeho kráse. Forma a způsob zpracování celku i detailu je můj autorský rukopis. Stejně tak, jako se lidi ptají, proč nemá vlasy, tak je to z mého principu zbavovat se všeho nepodstatného a zbytečného.“

Sochu tvořil od května 2022, ale s myšlenkou na ni přišel před skoro dvaceti lety. „Po soše Levitace ve Svinově jsem začal uvažovat o další soše, která by levitovala a zároveň vyjadřovala jinou kompozici.“ (Poznámka redakce: Socha Levitace 2010 v nadživotní velikosti je umístěná naproti budově nádraží v Ostravě-Svinově na náměstí Dr. Brauna a byla odhalena v květnu 2010.) „Otec mě k józe vedl, byl jogín, každé ráno o půl šesté jsem s ním musel cvičit. Baviло mě to, byly to hezké chvíle,“ vysvětlil autor svou inspiraci jógovými pozicemi. A také dodal, že „Eva není ilustrací jógové pozice, ale spíš pocitem nějaké představy, kterou člověk vnímá při cvičení té pozice. Opírá se pouze o malíčky na nohou a levé lýtko“. Podělil se rovněž o svou radost z toho, že předobraz sochy vytvořený z plastu, který posloužil jako model pro

Sochu „pramáti“ Evy symbolicky odhalily děti.

odlití bronzového díla, byl vybrán na NordArt 2024, jednu z největších a nejprestižnějších každoročních přehlídek současného umění v Evropě, která probíhá až do 6. října v německém Büdelsdorfu.

Legenda o pohledu do jejích očí

Myslím, že legenda o působení pohledu Eviných očí by mohla snadno vzniknout, pokud se tak již nestalo. Autor plastiku tvořil s pracovním názvem Pokora a tuto vlastnost zrcadlí pozice s rozpaženými rukama a s hluboko skloněnou hlavou. Jemné rysy obličeje a ochranné, objímající gesto přináší energii klidu a spochinutí. A také oči, přivřené, stříbřitě se lesknoucí. Ne každý si toho všimne, musíte se k soše naklonit a do očí jí přímo pohlédnout. Jsem přesvědčená, že stejně jako já nezůstanete „nezasaženi“, když zahlédnete sami sebe. A pohled „z očí do očí“ ve vás rozezná strunu pokory, ať chcete, nebo ne. Takové pokory, které si často nejsme vědomi, a přitom je naší vlastní dědičnou výbavou. Může být

Pohlédněte Evě do očí...

melodií smíření, darem možnosti přijmout aktuální skutečnost, ať je jakákoliv. Rozhodně není rezignací, spíš aktivním novým začátkem tady a v této chvíli. V naší době není pokora zrovna často zmiňovanou a žádoucí vlastností. Ale je to právě tato vlastnost, která nám pomáhá přijímat proměny našeho životního běhu a hledat v nich směr naší další cesty. Dokonce může i v tíživé situaci přinést

smíření a radost z prosté skutečnosti, že stále ještě žijeme.

Při čelním pohledu od vchodu do budovy Léčebného domu Storch si můžete všimnout, jak spolu souznějí rozpažené ochranné ruce s vodotryskem uprostřed jezírka. Pak pohled sklouzne dál po linii stromů pod loukou až na horizont protějškých horských vrcholů, před kterými Eva v pokoře sklání hlavu. Věřím, že toto poselství v soše objeví nejenom pacienti rehabilitačního centra. Pro ně by mohla být především inspirací k rozhodnutí hledat v pokoře nový začátek navzdory nemoci, omezení a bolesti. Ta legenda by mohla znít takto: „**Pohlédněte Evě do očí, budete obdarováni pokorou, klidem a vírou v dobro.**“

To všechno mě napadlo, když jsem se k soše vrátila v pozdním odpoledni, kdy u ní už nikdo nebyl. I přes uvedené ale stále platí to, co jsem napsala na začátku. Přijďte se na sochu podívat. A posuďte sami, jak na vás bude působit. Žádné fotografie ani texty vám totiž takový zážitek zprostředkovat nemohou. ■

V dobré společnosti

V souladu se záměrem léčit kromě těla také duši kultivovaným prostředím a hodnotnými uměleckými díly se socha *Eva* dostala do vybrané společnosti dalších uměleckých děl, umístěných v areálu dříve.

Z nich nejstarší je kašna postavená v roce 2007 na tehdy novém náměstí před Apartmánovým domem Lara, když byla tato budova dokončena. Jejím autorem byl sochař **Alois Popelář** (1896–1971) a původně stála na Horečkách ve Frenštátě pod Radhoštěm.

Dalším dílem je od roku 2016 busta čeladenského učitele a básníka Josefa Kaluse (1855–1934) v parku vedle kaple Nejsvětější Panny Marie. Autorem busty vytvořené původně rovněž pro areál na Horečkách byl sochař **Jan Knebl** (1866–1962). Kopii zhotovil akademický sochař **Zdeněk Jalůvka** na objednávku lékařky Martiny Chudobové a jejího otce Josefa Kaluse, básníkovy vnuka. Vedle podstavce s bustou je odpočinkové zákoutí, můžete si zde dokonce

z poeziomatu vyslechnout ukázky z Kalusova díla, které namluvili herci Slezského divadla Opava. V roce 2016 dokončil Zdeněk Jalůvka také kopii díla sochaře Zítka, a to *bustu T. G. Masaryka*, která je umístěna ve vstupním vestibulu Léčebného domu Dr. May.

V roce 2017 přibyla do parku kopie sochy od **Albína Poláška** (1879–1965) s názvem *Strůjce svého osudu*. Je umístěna v parku naproti budově Lázní a zhotovil ji sochař Zdeněk Jalůvka. A nakonec v roce 2019 ozdobila prostranství u budovy Lázní socha *Torzo* od **Jiřího Myszaka** (1925–1990).

K těmto artefaktům musíme ještě přidat nespočetné množství originálních výtvarných děl, která dotvářejí společné prostory interiérů jídelen a chodeb v jednotlivých léčebných domech. A také dvě galerie v blízkosti Lázeňského náměstí. Nyní k nim přibyla *Eva* od **Davida Moješčíka MojDy**. ■

Mgr. David Moješčík alias MojDa (* 1974, Frýdek-Místek) je český sochař a výtvarník. Absolvoval Střední odborné učiliště kamenické Žulová, SPŠ sochařskou a kamenickou v Hořicích a studium ukončil na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně v Ateliéru sochařství u prof. akad. soch. Vladimíra Preclíka a Michala Gabriela. V roce 1998–1999 studoval u prof. Jana Hendrycha na pražské AVU. V roce 1999 se vrátil do Brna na Fakultu výtvarných umění VUT, kde pokračoval ve studiu pod vedením akademického sochaře Michala Gabriela. Studium ukončil v roce 2002 (titul MgA.). V roce 2002 získal Cenu Josefa Hlávky. V letech 2004–2005 působil jako pedagog a zástupce ředitele pro odborné předměty na Střední umělecké škole v Ostravě, později externě působil na soukromé umělecké škole Ave Art v Ostravě. Od roku 2004 je umělcem na volné noze. V roce 2007 byl vybrán ke tvůrčímu pobytu v Irsku – The Cill Rialaig Project v Ballinskelligs.

Ve své tvorbě se zabývá figurální a figurativní plastikou. Materiálově využívá všech předností plastiky, které mu umožňují variovat sochy v mnoha různých polohách, pozicích a postojích. V závislosti na umístění sochy pracuje s prostorovou kompozicí a širšími vztahy i s materiálem v jeho konečné podobě. Přestože zkoumá a používá i nejmodernější technologie, snaží se neustále dodržovat klasické linie tvorby a dávat sochám dotek lidské ruky. Ve své tvorbě se zaměřuje především na lidské tělo, zejména na ženskou postavu. Inspiraci nachází nejen ve filozofii jógy, ale také v egyptském a antickém umění nebo v sochařství evropského klasicismu. Fascinuje ho umění a symbolika 19. století. Z těchto zdrojů vychází i jeho fascinace uzavřenou, hladkou, vybroušenou formou. Dotýká se realismu, ale nejde o hyperrealismus jako takový. Spíše je to pro něj jen výrazový prostředek. Z jógy ho nejvíce ovlivňuje myšlenka nenásilí a zaměření na člověka.

Kromě již zmíněné volné figurální tvorby ho zajímá tzv. public art – přesněji řečeno sochařská tvorba ve veřejném prostoru a také sochařský portrét. I v těchto tématech používá vlastní přístup a rukopis, často však rád pracuje se skrytými symboly nebo větší či menší mírou ironie a nadsázky. Mnohé z těchto prací mají pouze podobu projektů a vizualizací, z nichž některé se mu podařilo realizovat – ať už samostatně, nebo ve spolupráci s jinými umělci a architekty.

Od roku 2006 spolupracuje s Michalem Šmeralem na projektech do veřejného prostoru (např. úpravy interiéru v Činoherním klubu v Praze). Spolu s ním je autorem Památníku Operace Anthropoid a projektu Pomníku Nikoly Tesly v Praze. V roce 2010 realizoval sochu Levitace pro přednádražní prostor v Ostravě-Svinově. Od prosince 2017 je na ostravském Jiráskově náměstí umístěna jeho socha Leoše Janáčka. Poblíž, před budovou ostravské pobočky Českého rozhlasu, byla v roce 2018 odhalena jeho socha Karla Kryla a v Husově sadu socha zpěvačky Věry Špinarové. (Zdroj: Wikipedia)

EXKLUZIVNĚ PRO ČELADENSKOU FONTÁNU vytvořil David Moješčík MojDa unikátní fotodokumentaci s komentáři o tom, „**Jak se narodí socha**“. Fotoalbum najdete na stranách 24 až 37.

Představujeme

jednotlivá oddělení RC Čeladná a jejich staniční sestry

Andrea Anderle Adamová

Tímto článkem pokračujeme v celkem sedmidílném seriálu, ve kterém čtenářům postupně představujeme práci jednotlivých oddělení očima jejich vedoucích, staničních sester. V našem centru jsou, na rozdíl od nemocnic, všechna oddělení rehabilitační, ale přece se od sebe liší. Pro pacienty nejviditelnějším rozlišením jsou léčebné domy, ve kterých působí. V léčebných domech Kněhyně, Dr. May, Dr. Storch II a Polárka je oddělení jen jedno a každé vede jedna staniční sestra. V největším Léčebném domě Dr. Storch I jsou oddělení tři (A, B, C, stejně jako počet hlavních podlaží domu) a tři staniční sestry. O pacienty v LD Ondřejka se starají dvě staniční sestry (oddělení A a C). Všem sedmi položíme tři stejné otázky.

I Kdo je staniční sestra?

Kromě toho, že vede zdravotnický, ošetrovatelský a pomocný personál svého oddělení, pro pacienty je to v první řadě zdravotní sestra, které se dovolají, když si potřebují domluvit termín nástupu, druh ubytování nebo další podrobnosti ke svému pobytu. A tak je to hned po kolegyních v telefonní ústředně první člověk, se kterým se pacienti seznámí ještě před svým nástupem k léčbě.

Tým staničních sester vede **hlavní sestra Zdeňka Kišová, MBA**, která je členkou nejvyššího vedení a je přímo podřízena řediteli rehabilitačního centra. Zeptali jsme se jí proto, jaké všechny povinnosti, dovednosti a vlastnosti má mít staniční sestra a co považuje v jejich práci za nejtěžší.

I Co musí umět?

„Staniční sestra obecně musí mít organizační schopnosti a umět plánovat chod oddělení. Zodpovídá za kvalitu ošetrovatelské péče na svém oddělení, do držování BOZP, hygieny – s tím je spojená i kontrolní činnost. Musí mít dobré odborné znalosti. Dbá na hospodárnost – aby například zbytečně neexspirovala léčiva, neplýtvalo se zdravotnickým materiálem. Dbá na dodržování etických norem ve vztahu k pacientům i kolektivu.

Důležitá je schopnost udržovat na oddělení přátelské vztahy, ale zároveň si udržet patřičnou autoritu.

Mnohdy musí usměrnit emoce na oddělení, ale zároveň by měla umět se svých pracovníků také zastat. Toto považují asi za nejtěžší na práci staničních sester, protože ona je součástí vedení, ale zároveň nejbližší spolupracuje s jednotlivými pracovníky a s celým kolektivem svého oddělení. Musí mnohdy balancovat mezi oběma stranami, ale musí mít na paměti, že

patří k managementu a jejím úkolem je hájit zájem organizace.“

I Co dělá?

Běžně prováděné činnosti: komunikace s pacienty, administrace potřebných údajů v informačním systému, rozpis termínů nástupu pacientů k léčbě, zajišťování obsazenosti jednotlivých pokojů a lůžek, komunikace se zdravotnickým personálem nemocnic při domluvě přímých překladů, vedení a motivování pracovníků svého oddělení, účast na vizitách lékaře oddělení, komunikace s pracovníky oddělení rehabilitace a s vedoucími ostatních úseků, rozpis služeb a směn pracovníků oddělení, sledování stavu léků a jejich objednávání, sledování zásob zdravotnického a úklidového materiálu a jeho objednávání, zajišťování, případně provádění pravidelných školení, zaškolování nových pracovníků, zajišťování revizí, případně oprav zdravotnických přístrojů a zařízení.

V předchozích čtyřech dílech (čísla 1, 2/2023; 3, 4/2023, 5, 6 / 2023 a 1, 2/2024) jsme představili staniční sestry Stanislavu Česlarovou z léčebného domu Polárka, Moniku Mladěnkovou z LD Kněhyně, Růženu Rožnovskou, která vede kolektiv oddělení C v Léčebném domě Dr. Storch I (původně R2), a v minulém čísle Annu Hirmanovou, staniční oddělení Storch I B (původně R4). Původní označení oddělení velkým R a číslem pochází z doby, kdy byla různá oddělení nemocnice postupně transformována na oddělení rehabilitační. Číslo tedy označuje pořadí, v jakém k této změně na pracovišti došlo. A protože velký počet zaměstnanců i našich pacientů tu dobu pamatuje, připomínáme i původní označení těchto oddělení.

Díl pátý

Marcela Ryglová:

Mám radost, když jsou mé kolegyně zdravé a v soukromém životě spokojené a když si na nás bývalí pacienti vzpomenu i po letech

Marcela Ryglová vystudovala obor zdravotní sestra na Střední zdravotnické škole v Novém Jičíně. Studium ukončila v roce 1985 a 1. srpna téhož roku nastoupila do Fakultní nemocnice Olomouc na nově otevřené pracoviště léčebny dlouhodobě nemocných. Na interní oddělení nemocnice v Čeladné nastoupila 2. března 1992 a přechodně měla část úvazku na gastro sálku a echokardiografii. Po několika letech přešla na gynekologické oddělení. Dne 1. září 2004 ukončila pomaturitní specializační studium v oboru ošetrovatelská péče v geriatrici. Od 1. června 2003 pracuje na pozici staniční sestry, nejprve v oddělení R4 v Léčebném domě Dr. Storch, po třech letech v LD Kněhyně, poté v LD Polárka a v LD Dr. Storch oddělení R2. V nově otevřeném LD Dr. May po rekonstrukci v roce 2016 byla pověřena organizací provozu tohoto oddělení a v roce 2021 přešla s celým pracovním kolektivem na oddělení A v LD Dr. Storch I, kde pracuje dodnes.

1) Co Vám v práci dělá největší radost?

V zásadě souhlasím s tím, co již bylo řečeno mými kolegyněmi v předchozích dílech tohoto seriálu. K tomu bych přidala několik svých dalších postřehů a pocitů.

Každá má kolegyně je ráda a já samozřejmě také, když se zdravotní stav pacienta postupně zlepšuje a v den propuštění odchází v lepší kondici, než v jaké byl přijat. A pro ošetrovatelský tým je jistě velkou odměnou, když pacient odchází s úsměvem na tváři a s poděkováním, že jsme mu pomohli, že se cítí lépe, je samostatnější a mnohé se naučil. V tu chvíli víme, že naše práce má smysl.

Ale je to jen jedna z věcí, která nám radost působí. Určitě budu mluvit za všechny, když řeknu,

že velice důležitá je také dobrá atmosféra na pracovišti. Práce pak jde lépe od ruky a i náročné situace a nepříjemnosti se zvládají lépe a s nadhledem. K dobré atmosféře přispívá také úsměv a smích, kterého, jak se říká, není nikdy dost. Jistě i pacient vidí

raději usměvavý personál než ten bez nálady.

Z mého pohledu je spousta dalších skutečností, které mi radost přinášejí. Jednou z nich jsou spokojení zaměstnanci. Na tom se podílí jak staniční setra, tak vedení společnosti. Není ale snadné

Zdravotnický kolektiv oddělení Storch I A se sešel na společném smažení vaječiny v roce 2021.

toho dosáhnout, protože každá kolegyně má jinak vysoké nároky, a od toho se odvíjí i míra jejich spokojenosti.

Potěší mne, když na pracovišti funguje kolegiálnost mezi pracovníky na všech úrovních, od pracovníků úklidu přes ošetrovatelský personál, zdravotní sestry, rehabilitační pracovníky až po lékaře a samozřejmě i kolegy a kolegyně z ostatních nezdravotnických úseků v našem zařízení.

Staniční sestra vystupuje především v pozici manažera svého úseku a pracuje pouze na ranních směnách. Někdy ale nastane situace, že musí zastoupit sestru na denní, případně noční službě. Mám tyto příležitosti ráda, je to určitá změna a pracovní se vrátím k tomu povolání, které jsem vystudovala. Vždy mne má profese naplňovala, mám ráda práci s lidmi a pro lidi. Je příjemné vidět spokojeného pacienta.

A tady jsou další mé malé a zároveň velké radosti: mám radost, když můj tým dostane pochvalu od nadřízeného, když nadřízený pracovník ocení mou práci, mám radost, když se mi podaří dosáhnout vytyčeného cíle, mám radost, když jsou mé kolegyně zdravé a v soukromém životě spokojené, a v neposlední řadě mám radost, když si na nás bývalí pacienti vzpomenu i po letech a potěší nás dopisem, pohledem nebo telefonátem.

2) Co je nejtěžší na práci staniční sestry?

Jelikož jsem jako staniční sestra součástí managementu a současně jsou mými nejbližšími kolegy pracovníci mého oddělení, je někdy velice náročné balancovat mezi těmito dvěma póly a uspokojivě vyřešit danou situaci pro obě strany. Ne vždy to však jde a v zájmu naší organizace je nutné na pracovišti provést i méně populární opatření. S oblibou používám termín, že staniční sestra je tzv.

hromosvodem, do kterého může uhořit blesk z kterékoliv strany. A musí to ustát.

Další náročnou oblastí je komunikace s lidmi, především v situacích, kdy nejsem schopna vyhovět jejich požadavkům. Přestože se snažím dotýcnému situaci přiblížit a vysvětlit, což bývá někdy časově dosti náročné, není to vždy pochopeno. A netýká se to jen potenciálních pacientů, kterým poskytuji informace osobně, bohužel se to stává i v situacích, kdy do našeho zařízení chtějí přímým překladem z nemocnice umístit pacienta, a my z kapacitních důvodů nemůžeme vyhovět.

Další pro mne náročnou situací je komunikace s již hospitalizovanými pacienty, kteří měli jinou představu o ubytování, než jaké jim bylo poskytnuto. Ubytování v LD Dr. Storch I patří k nejstarším a prostory v pokojích a v sociálních zařízeních jsou nejmenší. Z toho vyplývají i případné stížnosti. Týká se to ale především pacientů, kteří používají k pohybu nějakou kompenzační pomůcku. Kolegyně našeho oddělení velice rády vzpomínají na naše bývalé pracoviště v LD Dr. May, kde byly pokoje přizpůsobeny svou velikostí i vybavením pacientům s pohybovým handicapem. Útěchou nám je, že se již začalo s postupnou renovací pokojů na LD Storch I a výsledek je velice uspokojivý.

K našemu oddělení patří také část léčebného domu Ondřejka. Je to samostatně stojící vedlejší budova, která slouží pouze k ubytování a není zde stálá sesterská služba. S tím souvisí nemožnost umístit tam pacienty, kteří mají potíže s mobilitou anebo potřebují dopomoc personálu v denních činnostech. A to je další úskalí, kterému musím čelit. Dříve než sem umístím pacienta, musím mu telefonicky dopodrobna vysvětlit, o jaké ubytování se jedná. Stává se, že pacient přecení své síly, s ubytováním souhlasí, a později zjistí, že je to nad jeho fyzické možnosti. Pak nastává situace, kdy

hledám náhradní ubytování, což nebývá snadné, protože ubytovací kapacita našeho zařízení je v podstatě stále plná.

3) V čem se Vaše oddělení odlišuje od ostatních? Na co jste hrdá?

Naše oddělení se odlišuje tím, že jako jediné v našem rehabilitačním centru má zdvižné elektrické zařízení, které má ošetřujícímu personálu pomáhat při přemísťování pacientů s těžkým pohybovým handicapem. Je instalováno na dvou pokojích a na bezbariérovém sociálním zařízení.

Dalším specifikem je to, že na našem oddělení jsou pacienti s vysokým věkovým průměrem a na ošetrovatelskou péči u lůžka často velmi nároční. Pro zdravotnický personál je tato práce fyzicky i psychicky velmi náročná a já jsem hrdá na to, že o tyto nemocné je vždy perfektně postaráno. Někdy je zřejmé, že jsou kolegyně v náročnějším období již velmi unavené, ale i přes svou únavu odvedou svou práci vždy na sto procent. Mnozí pacienti si dnes neuvědomují, jak je práce sester a ošetrovatelek těžká. Nevidí, že když nastane v jejich zdravotním stavu krizová situace, sestra musí potlačit své potřeby a musí fungovat bez ohledu na to, jestli má hlad, je unavená, nebo už jí skončila pracovní doba. A za to mým kolegyním patří velký dík.

Ne vždy panuje na pracovišti dobrá nálada. Ale v situacích, kdy je nutné „táhnout za jeden provaz“, jsou sestry vždy soudržné a k pacientovi přistupují profesionálně. Toho si na nich vážím.

Závěrem bych chtěla poděkovat svým kolegyním včetně pracovníků úklidu za jejich vstřícnost při zajišťování služeb za nemocné spolupracovníky. Každá z nich, pokud jim v tom nebrání nějaká osobní překážka, s ochotou vypomůže, a to i na jiných úsecích našeho rehabilitačního centra. ■

Nahoře: Podle staniční sestry Marcely Ryglové je na jejím oddělení ošetrovatelská péče u lůžka pro zdravotní sestry a ošetrovatelky velmi náročná, protože se jedná o pacienty s vysokým věkovým průměrem. O to víc je personálu třeba odpočinku a relaxace.

Dole: Jeden z rekonstruovaných pokojů oddělení Storch I A se zdvižným elektrickým zařízením, které umožňuje přemísťování pacientů s pohybovým handicapem (vpravo vedle balkonových dveří).

Dotazník spokojenosti zaměstnanců RC Čeladná

Blanka Ochmanová

V měsíci lednu tohoto roku zorganizovalo oddělení rozvoje a marketingu RCČ dotazníkové šetření, které zjišťovalo celkovou spokojenost zaměstnanců rehabilitačního centra na jejich pracovních místech. Otázky v dotazníku se týkaly osobních názorů, případně přání a připomínek. Pravidelné dotazování zaměstnanců je jedním z předpokladů pro získání akreditace zdravotnického zařízení, kterou budeme příští rok obhajovat.

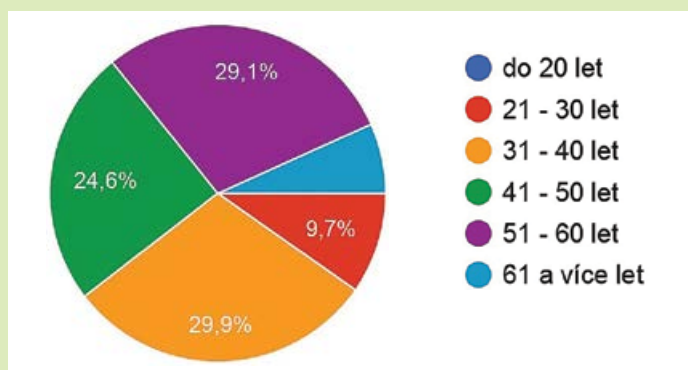
Anonymní, dobrovolný a letos poprvé i elektronický dotazník zahrnoval 21 otázek ve čtyřech tematických oblastech. Celkem 134 zaměstnanců z 252 se rozhodlo dotazník spokojenosti kompletně nebo alespoň z části vyplnit a odeslat. Je to nejvyšší účast v historii provedených dotazníkových šetření. V tomto průzkumu jsme tedy získali odpovědi od 53,2 % zaměstnanců. Všem, kteří dotazník vyplnili, moc děkujeme. Ceníme si Vašich názorů, připomínek i všech podnětů, kterými jste přispěli ke společnému cíli – zlepšit pracovní prostředí ve firmě.

A jak to dopadlo? Podrobné vyhodnocení dotazníků včetně grafického zpracování jednotlivých otázek a příloh je obsahem dokumentu „Spokojenost zaměstnanců RC Čeladná 2024“, který je přístupný z plochy počítačů na pracovištích ve sdílené složce „Směrnice RC Čeladná“ v části „04_Indikátory kvality“, podsložka „Spokojenost zaměstnanců“. Komplexní složka všech materiálů týkajících se tohoto dotazníkového šetření je k nahlédnutí na marketingovém oddělení.

Rekordní počet odevzdaných dotazníků oproti předchozím 60 (v roce 2021, tedy účast 24 %) a 85 (v roce 2018, účast 34 %) při téměř stejném počtu zaměstnanců signalizuje extrémní zájem zaměstnanců podělit se o svůj názor a vyjádřit svá přání, připomínky nebo postřehy. Velmi nás tento zájem potěšil. Oceňujeme také zapojení mužů, které bylo tentokrát rekordní – 13,4 % oproti 0,8 % v roce 2021 a 2 % v roce 2018.

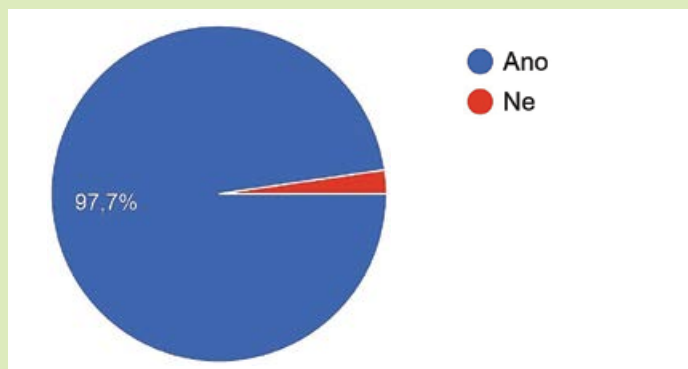
Globálně řečeno, v RC Čeladná se pracuje velmi dobře, protože:

- ♦ vztahy na pracovišti hodnotí 65,6 % respondentů jako přátelské a kolegiální,
- ♦ pracovní prostředí vyhovuje 70,2 % dotázaným,
- ♦ 79,8 % respondentů odpovědělo, že jsou ve svém pracovním kolektivu spokojeni,
- ♦ nadřazeného si váží 93,9 % respondentů
- ♦ a celkově jsou zaměstnanci ve firmě spokojeni – 97,7 % dotázaných odpovědělo Ano.

Obr. 1: Věková struktura zaměstnanců; 134 odpovědí

Spokojený zaměstnanec = stabilní a efektivní firma

Obr. 2: Jste celkově v práci spokojen/a? 131 odpovědí

V otevřených otázkách se zaměstnanci vyjadřovali například k tomu, co postrádají na pracovišti, své připomínky uváděli i k firemnímu stravování, vedení firmy získalo informace o službách pro zaměstnance, které by v RC Čeladná zaměstnanci uvítali, a také ke kulturním a společenským akcím.

Veškeré připomínky, náměty, dotazy, kritické i pochvalné komentáře byly probrány s vedoucími pracovníky a také na schůzkách s vedením společnosti RC Čeladná. ■

Rehabilitační centrum v Čeladné hostilo setkání VÍTĚZNÝCH LÍDRŮ – ČESKÉ FIRMY SPOLU

Text a foto: Blanka Ochmanová

SETKÁNÍ VÍTĚZŮ – ČESKÉ FIRMY SPOLU se uskutečnilo ve čtvrtek 14. března 2024 v prostorech Rehabilitačního centra Čeladná. Tato akce byla určená pro vítěze projektů, které jsou součástí podnikatelské platformy HELAS. Organizátorkou celé akce byla zakladatelka Ocenění Českých Lídrů paní Helena Kohoutová. Průvodcem ředitel Rehabilitačního centra Čeladná MUDr. Milan Bajgar.

Privítání všech hostů proběhlo v prostorech recepce Apartmánového domu Lara. Před slavnostním zahájením byla příležitost k neformálnímu sdílení a diskuzi. Akci zahájila projevem paní Kohoutová, která všechny přítomné přivítala a seznámila s programem setkání. Následovaly krátké rozhovory a představení jednotlivých hostů a jejich příběhů.

Společným cílem a vizí těchto setkání je vytvářet pozitivní podnikatelské mikroklima. Vzájemná spolupráce, otevřenost, osobní sdílení a nové příležitosti jsou hlavním důvodem setkání ryze českých firem se 100% českým kapitálem a s více než 50 zaměstnanci.

Nesměla chybět ani společná procházka lázeňským parkem, společné foto u kapličky Nejsvětější Panny Marie a prohlídka areálu – nová rehabilitace, jednolůžkový pokoj a prezidentský apartmán v Léčebném domě Dr. Storch II. Následoval oběd v restauraci U Sestřiček, který byl zakončen kávou a větrníkem z naší cukrářské výroby.

Poté jsme se vydali na nevšední prohlídku Čeladné. V dřevěném kostelíku sv. Prokopa a sv. Barbory ze 16. století na nás čekala místní průvodkyně, která nás obohatila o důležité momenty z historie kapličky. Bez povšimnutí nezůstalo ani nové centrum samotné obce Čeladná a golfový areál se dvěma 18jamkovými hřišti. Následovala zajímavá zastávka v hotelu Miura, který se pyšní pěknými výhledy do přírody, vyhlášenou restaurací a světovými uměleckými díly, která jsme si prohlédli s průvodcem.

Těšíme se na další setkání se zajímavými osobnostmi v našem rehabilitačním centru. ■

Nahoře: V salonku Apartmánového domu Lara proběhlo představení jednotlivých hostů a jejich příběhů. **Dole:** Společná procházka parkem rehabilitačního centra

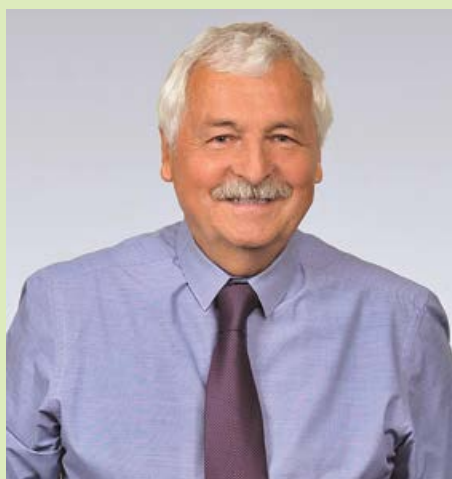
V projektu Ocenění Českých lídrů jsme získali druhé místo v Moravskoslezském kraji v roce 2022. Z celkového počtu 1 527 nominovaných firem vybrali porotci 111 finalistů – českých společností s nejlepšími ekonomickými výsledky. Naše druhé místo v kraji je o to cennější, že mezi 111 finalisty splnila z celé České republiky kritéria soutěže jen tři přihlášená zdravotnická zařízení. (Více v Čeladenské fontáně 2022/5, 6; str. 2–5)

Jaroslav Šula:

Senioři nesmějí zůstat osamělí

Andrea Anderle Adamová

O Jaroslavu Šulovi jsem prvně slyšela někdy v letech 1998 až 2004 od své kopřivnické kamarádky, která ho znala už z dob jejich společné práce v „Tatrovce“. Byl v té době senátorem Parlamentu České republiky, a často proto jezdil do Prahy, kde moje kamarádka pracovala. Osobně jsem se s ním setkala až o mnoho let později, když začal pravidelně dojíždět do rehabilitačního centra na vlastivědné přednášky Okrašlovacího spolku Rozhledna konané v salonku Apartmánového domu Lara. To už měl pan Slávek za sebou mnohaletou práci na pozici ředitele v Domově seniorů Hortenzie ve Frenštátě pod Radhoštěm a také mnoho akcí Kopřivnického klubu Tomáše Garrigua Masaryka v Masarykově demokratickém hnutí (dále jen MDH). Bylo téměř příznačné, že k rehabilitačnímu pobytu nastoupil letos v březnu do Léčebného domu Dr. May, v jehož vstupním vestibulu připomíná busta TGM návštěvu rodiny Masarykových v lázních v roce 1912. A pro mě to byla vítaná příležitost k rozhovoru.

Pane Slávku, vzpomenete si, kdy jste začal dojíždět do Čeladné na vlastivědné přednášky?

Bylo to v roce 2011, kdy jsem zde byl poprvé na léčebném pobytu. Dodnes jsem velmi rád za zdejší metody a procedury, včetně mrazáku (Polaria), a tak náhodou jsem si tehdy také přečetl pozvání na přednášku o historických osobnostech z Beskydska, kterou zde měl novinář a hledač historik, pan Petr Anderle. A byl jsem programem mile překvapen, další jsem si nechtěl nechat ujít. Byla to velmi krásná setkání s příběhy lidí, což jsem si i zaznamenával do sešitu. Pak jsem sem z Kopřivnice dojížděl, pokud bylo možno, vždy

jednou v měsíci na další přednášky. Někdy i se svými přáteli.

Vím, že jste byl u zrodu Kopřivnického klubu Masarykova demokratického hnutí, jehož cílem a smyslem je, aby se etické, humanitní a demokratické ideje T. G. Masaryka staly základem i součástí politiky státu a života občanů. Kdy klub vznikl a jak dlouho jste jeho předsedou?

To je pro mne opravdu srdečná záležitost, protože Masaryka si velmi vážím jako osobnosti, která nás přivedla k prvnímu svobodnému státu. Poprvé jsem o něm slyšel na střední škole, když se mi do rukou dostaly první knihy a jeho Světová revoluce, a to mne nakoplo do politického uvažování. Masarykovo demokratické hnutí vzniklo u nás v roce 1990, jedním ze zakladatelů byl i Václav Havel jako náš prezident a následně vznikaly po celé republice Kluby MDH, ten náš v Kopřivnici v roce 1991. Základy kopřivnického klubu jsou přisuzovány třem mužům – byli to pánové Matula, Hanzelka a Ficek. Jednou v roce 1992 přišel za mnou pan učitel Matula, který sám byl vždy komunisty pronásledován a zbaven možnosti dále

učit. Byl jsem tehdy místostarostou v Kopřivnici. Během našeho rozhovoru došlo i na osobnost TGM a já jsem se následně stal členem Klubu MDH. Nebyl jsem tedy zakládajícím členem, ale až ve „druhé vlně“. Musím zde vzpomenout i osobnost dlouholetého předsedy našeho klubu pana učitele Cvíčka, který byl předsedou téměř 20 let. Po jeho smrti v roce 2021 jsem převzal jeho roli předsedy v kopřivnickém klubu MDH.

Jaké činnosti Váš klub organizuje?

Dlouhou tradici má setkávání občanů s osobnostmi společenského života v počátcích nazvané „Myšlenky TGM a současnost“, později jsme ho přejmenovali na „Kopřivnické pressování“. Za ta léta přijala pozvání do Kopřivnice spousta osobností veřejného života i z disentu. V roce 2023 se slavilo dvacáté páté pokračování. Chtěli jsme následně trochu změnit náplň této tradiční akce a rovněž pozvat osobnosti z veřejnoprávních médií, ale to se přes veškerou snahu nezdařilo. Zvolili jsme nakonec téma loajality. Věnovali jsme se tedy otázkám

Jaroslav Šula (vlevo nahoře v modrém tričku) s manželkou Helenou (vpravo dole) a s přáteli. Na fotografii z roku 2022 v chorvatském Drveniku je část skupiny 24 klientů cestovní kanceláře, pro kterou od roku 2017 pracuje jako průvodce a delegát.

s tímto slovem souvisejícím, a to především kde končí loajalita k někomu či k něčemu.

Byli jsme rádi, že pozvání vloni přijal bývalý hejtman Moravskoslezského kraje, v současnosti nezařazený poslanec Dolní komory Parlamentu ČR Ivo Vondrák. Pro mnohé kontroverzní osobnost kvůli svému politickému rozhodnutí volit v prezidentských volbách Petra Pavla, ačkoli se jako člen hnutí ANO měl řídit doporučením své strany a volit Andreje Babiše. Stejně tak učinil i jeho stranický kolega, primátor města Ostravy Tomáš Macura. Do křesla pro hosty zasedl i dlouholetý komentátor těchto setkání, redaktor Českého rozhlasu Plus Radko Kubičko. Rozhovor moderoval zkušený člen našeho klubu Lubomír Sazovský a diváci si užívali velmi plodné, dvouhodinové

besedy. Měli navíc možnost do nich vstupovat.

Už nyní se připravuje další Kopřivnické pressování na podzim 2024.

Máte v Kopřivnici nějaké sídlo, kam se může zájemce o informace vztahující se k TGM a k Vaší činnosti přijít podívat?

Větší akce pro veřejnost se odehrávají ve velkém sále Kulturního domu v Kopřivnici, naše klubovna pro setkávání členů se nachází v prostorách zdejšího Katolického domu, kde se pravidelně scházíme jednou v měsíci k přátelským debatám o současných věcech a plánech do budoucna. Jde o přípravy na akce pořádané městem, a to nejen v Kopřivnici, ale též v Novém Jičíně, ve Frenštátě pod Radhoštěm i v menších obcích v okolí. V klubovně máme i malou knihovnu se svazky k zapůjčení.

Vedle spousty knih o TGM zde máme i díla o Benešovi, Štefánikovi, Havlovi a o dalších významných osobnostech veřejného života minulosti i současnosti.

Letos v červenci plánujeme výlet na Masarykovu chatu na Bumbálce k oslavě 100 let od jejího založení.

Při jednom z našich setkání jste mi vyprávěl o soše TGM. Jak to bylo s jejím návratem na náměstí v Kopřivnici?

První bronzová socha TGM na žulovém podstavci byla na kopřivnickém náměstí instalována již v roce 1928 při příležitosti 10. výročí vzniku Československa. Poprvé byla odstraněna v roce 1939 nacisty a definitivně ztracena. Druhá bronzová socha TGM byla přijata jako dar z Nitry a instalována v roce 1948, následně odstraněna

Socha T. G. Masaryka od sochaře Otakara Španiela se na svoje původní místo na Masarykově náměstí v Kopřivnici dostala až po roce 1990.

Jaroslav Šula se narodil 7. července 1948 v Kopřivnici. Rodiče byli původně živnostníci. Patřil jim obchod se smíšeným zbožím, který jim komunisté v roce 1957 bez náhrady zabavili. Poté pracovali v Tatře. Byli to katolíci a k víře vedli i své děti. Jaroslav chodil do náboženství a ministroval v kostele. Po průmyslové škole vystudoval Vysoké učení technické v Brně. V roce 1973 nastoupil do automobilky Tatra jako projektant. Nejprve se podílel na konstrukci naftových motorů, později přešel do závodu autoopraven a do oddělení technického rozvoje. Byl členem Československé strany lidové. Po 17. listopadu 1989 pomáhal v Kopřivnici uskutečnit revoluci proti komunistům. V letech 1990 až 1994 a následně v letech 2011 až 2014 byl za lidovce zvolen místostarostou Kopřivnice. Roku 1998 vyhrál v Kopřivnici volby do Senátu Parlamentu České republiky. Senátorem byl šest let. Je ženatý a má pět dětí. Žije v Kopřivnici.

(Z www.pametnaroda.cz)

komunisty v padesátých letech. Potřetí znovu instalována, po uvolnění, v letech šedesátých, ale již v roce 1969 znovu režimem odstraněna.

Když jsme po sametové revoluci jako nové vedení nastoupili na radnici, od prosince 1989, jedním z našich cílů bylo znovuobnovení pomníku TGM. Vůbec jsme však netušili, kde se tato bronzová socha v životní velikosti nachází. Nakonec jsme ji objevili v archivu okresního muzea v Novém Jičíně, kde byla uložena v podzemí, v takovém seně, aby se nezničila. Nezískali jsme informace, kdo ji tam uschoval, ale byl to určitě vlastenec, který nechtěl, aby se ztratila. To už byl únor 1990 a nám se skutečně podařilo ji instalovat, a to včetně žulového podstavce, a slavnostně odhalit již v den narozenin prezidenta Masaryka 7. března 1990. To však ještě stále nebylo na původním místě, protože tam zatím stál monument památky socialismu. Takže na původní místo se socha TGM dostala až následně, snad už napořád.

Pojďme také vzpomenout na Vaši práci senátora v letech 1998–2004. Byl jste zvolen za 4koalici a působil jste mimo jiné jako místopředseda ústavně-právního výboru. Je to sice už 20 let, ale vzpomenete si na nějaký zážitek z té doby?

To bylo období, kdy jsem končil práci na Městském úřadě v Novém Jičíně jako vedoucí sociálního odboru. Dostal jsem nabídku kandidovat do Senátu PČR, kterou jsme doma velmi zvažovali. S podporou spolustraníků a rodiny jsem vstoupil do kampaně a nakonec i uspěl. Tehdy jsme si poprvé pro kampaň pořídili zcela nové pomůcky – mobily –, což usnadňovalo kontakty a plánování setkání s občany. V horní komoře jsem působil postupně v ústavně-právním výboru, též ve výboru zahraničním, jakož i v komisích.

Jedna z komisí, která mi velmi utkvěla, byla Komise pro krajany žijící v zahraničí. Tak jsem se postupně dostával na různá místa ve světě, kde stále máme vysoké krajské zastoupení, školy s výukou českého jazyka, bohatou spolkovou činnost. Pro ně jsme pak sjednávali a zařizovali různé potřeby, ať už české kantory pro výuku v Chorvatsku, nebo traktor pro českou komunitu v rumunském Banátu. Byla to vždy srdečná a krásná setkání.

Práci senátora jsem vnímal jako vytížení na více než plný úvazek, byl jsem ve stálém kontaktu se starosty svého volebního obvodu, s nabídkou schůzek na ministerstvech, při zajišťování finančních dotací pro projekty v obcích a městech, též přímé kontakty s občany volebního obvodu ve svých dvou kancelářích, vždy o pondělcích, v Kopřivnici a v Novém Jičíně. V úterý ráno ve čtyři hodiny jsem pak vozem odjížděl do parlamentu v Praze.

Domov Hortenzie poskytuje pobytovou sociální službu seniorům ve věku nad 65 se sníženou soběstačností zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Jak dlouho jste byl ředitelem domova?

Do pozice ředitele Domova pro seniory ve Frenštátě pod Radhoštěm jsem nastupoval po konkurzu v polovině roku 2005. Když jsem se seznámil s chodem zařízení, začal jsem též pracovat na jeho modernizaci ve prospěch klientů. Připravovali jsme projekt na rušení vícelůžkových pokojů, modernizaci a rozšíření sociálních zařízení. Dali jsme domovu nový název – Domov Hortenzie.

Měl jsem okolo sebe skvělý kolektiv sociálních pracovníků, který jsem se snažil posilovat, aby odborná práce pro klienty byla účinná a dávala jim pocit dobré péče a bezpečí. To bylo vždy mojí snahou, proto jsem

klienty a klientky velmi rád navštěvoval, diskutoval jejich potřeby a komunikoval je s pracovním týmem.

Pro klienty jsme pořádali též pravidelné kulturní akce, výlety do okolí, též jednou v roce pravou zabíjačku i s pohoštěním. Pořádili jsme i ohradu pro kamerunské kozičky a vysázeli hlavy vinné révy a na podzim společně s klienty sklízeli hrozny.

Celkovou modernizaci objektu domova se přes všechny překážky podařilo realizovat až při mém odchodu v roce 2011. Rekonstrukce pak trvala dva roky, tehdy všichni museli být vystěhováni do náhradních prostor.

I my v rehabilitačním centru se setkáváme s pacienty ve vyšším věku, a tak víme, že práce s nimi je velmi náročná, a to jak fyzicky, tak psychicky. Co je v jednání se seniory podle Vašich zkušeností to nejdůležitější?

Senioři nesmějí zůstat osamělí, potřebují sociální kontakty. Domov musí být dostatečně otevřen pro rodinné příslušníky, senioři potřebují okolo sebe vnímavé, obětavé a lidské sociální pracovníky, místo pobytu se má stát jejich domovem, kde jsou šťastní a radostní. Potřebují zde i zájemí lékaře a rehabilitačních pracovníků, což se někdy podceňuje. A také dobrou kuchyni, to pozvedne.

A nyní tradiční poslední otázka. Vy sám se potýkáte s určitým pohybovým a neurologickým problémem. Pomohl Vám pobyt v Čeladné? Máte plány, jak budete v rehabilitaci pokračovat doma?

Rehabilitační pobyt zde mi velmi pomohl a jsem tomuto místu vděčný. Člověk si musí sám uvědomit, co je reálné očekávat od způsobu léčby, a snažit se i sám jít vpřed s radostnou myslí. Nedat se.

Rád vzpomínám na velmi milý a obětavý personál, od lékařů přes zdravotníky, rehabilitační a sociální pracovníky až po pomocný personál, jejich ochotu a úsměv. Po odchodu z pobytu domů už záleží na každém z nás, jak se svému tělu budeme dále věnovat. Mám plán pokračovat na dalším zlepšování pohybového ústrojí, pod odborným dohledem i samostatně. Nic nevzdávat.

RC Čeladná má budoucnost. Všem moc děkuji. ■

Nahoře: J. Š. s Alenou M. Kubičkovou, předsedkyní Společnosti přátel České bible z Prahy, při zahájení její výstavy o Evropské unii.

Uprostřed: Pohled do velkého sálu Kulturního domu v Kopřivnici – Kopřivnické pressování 2023

Dole: Aktéři programu Kopřivnického presování 2023: Alena Kubičková, místostarosta Kopřivnice David Monsport, místopředseda MDH Praha Erik Lukas, jako moderátor Lubomír Sazovský z místního klubu, J. Š., Karel Michal z Prahy, Ivo Vondrák – host z Ostravy, Radko Kubičko – redaktor a novinář Českého rozhlasu Plus, zcela vpředu Zuzana Jalůvková z místního klubu.

Otevření sezóny 2024 – CHCI TO VŠECHNO!

Pestrý program letošního Otevření sezóny v RC Čeladná povýšilo krásné letní počasí na mimořádný zážitek

Andrea Anderle Adamová; Foto: Radim Kolibík, marketing RC, Stanislava Slovákova

Skladbou I Want It All – Chci to všechno – symbolicky vyjádřila skupina Prague Queen skutečnost, že letos si v pestrém půldenním programu určitě našel každý návštěvník něco pro sebe. Slavnostní Otevření sezóny proběhlo v Rehabilitačním centru Čeladná na Lázeňském náměstí v sobotu 8. června 2024. Posunutí obvykle květnového termínu této každoroční akce (letos popáté) tentokrát až do druhého týdnu v červnu se pořadatelům vyplatilo, protože krásné počasí přilákalo kromě pacientů také hojnost návštěvníků z okolních obcí. Dramaturgie programu se tentokrát ujala Martina Chudobová z první vystupující skupiny Praktik People a osvědčená agentura Silver B. C. zajišťovala akci produkčně a technicky. Akci i letos podpořila obec Čeladná.

Prague Queen se zpěváky Michalem Skořepou (s mikrofonom) a Davidem Uličníkem se postarali o velkolepé zakončení akce.

Jako první se po třetí hodině odpoledne ujal slova ředitel RC Čeladná Milan Bajgar, který po krátkém přivítání návštěvníků představil hlavní body programu.

Na jeho slova bezprostředně navázalo první vystoupení Sester Chalupových s názvem *Jedeme na výlet*. Dámy ve středních letech v kostýmech z časů 20. a 30. let minulého století přitahovaly pozornost už jen svou přítomností. Své stylové outfity si radostně užívaly a pohybovaly se v nich se zjevnou ladností a s grácií. A tak nebylo divu, že se ani nezdráhaly a ochotně pózovaly na společné fotografie s mnohými diváky.

I Dámy Chalupovy

Elegance první republiky, kdy vládla slušnost, zdvořilost a dobré mravy – to je název sedmidílného programu, z něhož tři obrazy předvedlo osm dam v různých kostýmech v průběhu odpoledne a večera. Sestry Chalupovy ze Skalice u Hradce Králové jsou tanečním sdružením žen, které vystupuje při různých kulturních akcích. Při loňském „Otevření“ se dvě jejich členky vydaly na naši akci s nabídkou vystoupení, a protože jejich oděvy budily pozornost, slovo dalo slovo a letos už přijely v plné parádě. Po prvním „cestovním“ vystoupení při čekání na symbolický vlak předvedly ještě ukázkou garderoby vhodné na *Lázeňskou promenádu* a vrcholem byl večerní obraz s názvem *Jde se na ples*. Pokaždé tyto dámy předvedly opravdové skvosty a nejedna žena v publiku jistě začala usilovně přemýšlet, kam doma schovala ty šaty po babičce.

Doba první republiky má prostě pro nás svoje kouzlo, možná i proto, že jsme v ní sami nežili a můžeme si ji idealizovat například podle filmů, které z těch let máme rádi.

*Radostné, hravé a kultivované obrazy elegance první republiky. **Nahoře:** Jedeme na výlet. **Uprostřed:** Jde se na ples. **Dole:** Lázeňská promenáda.*

Nahoře: I tak to kdysi mohlo být: Setkání dam s T. G. Masarykem na lázeňské promenádě...

Dole: Skupina Praktik People je složena z praktických lékařů a při zahajování hlavní sezóny nikdy nechybí.

Martina Chudobová jako Růžena Svobodová a Evžen Trupar jako Josef Kalus

Vždyť kdo by se opakovaně nepobavil u snímků Martina Friče *Cesta do hlubin študákovy duše*, *Škola základ života*, *Kristián*, *Eva tropí hlouposti*, *Anton Špelec*, *ostroželec*? Znáte je? Nebo *U pokladny stál...* Karla Lamače? Právě ve 30. letech vycházely knihy Karla Čapka jako *Válka s Mloky*, *Devatero pohádek*, *Dášeňka čili život štěněte* a také *Hovory s T. G. Masarykem*. Možná právě odtud pramení naše nostalgie po zašlých časech, kterou nám milé dámy ze Skalice okouzlujícím způsobem připomněly svými kostýmy i představením.

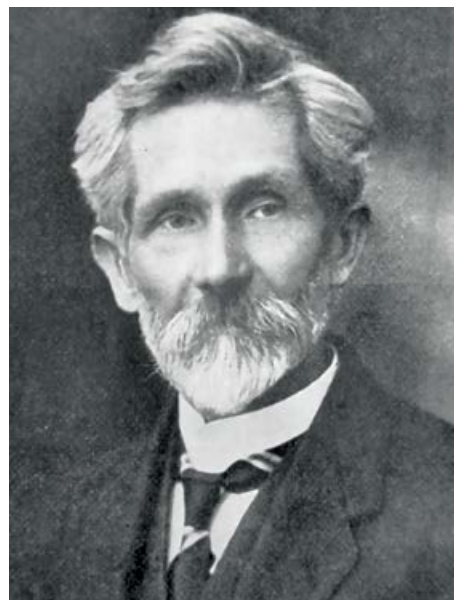
I S Praktiky si zazpíváte vždy

Zavedená skupina praktických lékařů Praktik People je vždycky sázkou na jistotu. Pětičlenná sestava hraje a zpívá ve složení Martina Chudobová, Pavel Mucha, Zdeněk Šimek, Petr Štichauer a Jaroslav Samek. Jejich vystoupení ocení jak ti, co se rádi zaposlouchají do písniček Olympiku, Kryštofa, Richarda Müllera, Suchého a Šlitra nebo do country a lidových písní, tak posluchači, kteří se těší, že si zazpívají s nimi. Repertoár Praktiků je široký a podávají ho s jistotou a s nadšením. Součástí jejich hodinového programu je pokaždé několik hraných vstupů s připomínkou osobností z více než stoleté historie čeladenských lázní – a nejenak tomu bylo i letos.

Básník a téměř zapomenutá spisovatelka

Výběr padl tentokrát na čeladenského učitele, spisovatele a básníka Josefa Kaluse (1855–1934) a na spisovatelku Růženu Svobodovou (1868–1920), s níž ho pojilo dlouholeté blízké přátelství. Jejich rolí se ujali herec opavského divadla a moderátor Evžen Trupar a členka skupiny Praktik People Martina Chudobová, která je Kalusovou pravnučkou.

Společně připomněli, že Růžena Svobodová jezdila do Beskyd z Prahy na prázdniny a učarovali jí zdejší lidé i příroda. Často pobývala v tehdejších Lázních Skalka, kde se v těch letech díky společenskému vlivu jejich zakladatele Jana Maye scházela vybraná společnost výtvarníků, spisovatelů i hudebníků. To ji jistě lákalo, protože sama měla v Praze společenský salon, který navštěvovali například básník Antonín Sova, spisovatel Vilém Mrštík, malířka Zdenka Braunerová nebo herečka Hana Kvapilová. Svoji beskydskou inspiraci vtělila Růžena Svobodová do své prózy *Černí myslivci*, která v tehdejších literárních kruzích vzbudila velký zájem a ocenění. Kniha vyšla v roce 1908, shodou okolností v témže roce, kdy se Jan May po smrti svého malého syna rozhodl z lázní odejít a natrvalo se usadil v Praze.

Josef Kalus; Růžena Svobodová (R. S. Autor: Donát-Tomáš atelier – Moravian Library in Brno, Volné dílo <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=103061558>)

Josef Kalus učil ve škole v Prostřední Čeladné a ve svých vzpomínkách se často zmiňoval, že za přáteli na Skalku to měl blízko a rád do lázní chodíval. Pomyslně se sem vrátil v roce 2016, kdy v sousedství kaple v parku byla odhalena jeho busta. Ve svém symbolickém rozhovoru byli oba nadšeni z toho, jak lázně vzkvétají, potěšily je sochy v parku a nejvíce nová socha Evy před Léčebním domem Dr. Storch. Není divu, že u mnoha diváků vzbudili zvědavost, a tak se parkem v průběhu celého odpoledne procházeli lidé tak, jako by to byla skutečná lázeňská kolonáda.

Evžen Trupar o Růženě a Charlottě:

O Růženě Svobodové se málo ví, a přitom projevila dobrotu a vznešenost svého srdce v čase první světové války, když působila v českém národním svépomocném sdružení České srdce a založila jeho Dětský odbor. Neváhala a neštítla se tato jemná, dokonalá dáma sestoupiti doslova do spodin života, do špinavých a páchnoucích zákoutí, aby ulevila trpící bídě. Když se jí ptali, proč raději nepíše, odpovídala téměř pohrdlivě: „Kdopak bude psáti povídky a romány, když celý svět škrtí bída a hrůzy války, když všichni krvácíme a hyne-me... Je třeba obvazovat rány a konejšit lidské bytosti.“

Charlotta Masaryková se zasloužila o náš stát i o naši současnost – z její iniciativy byla v posázavské Prosečnici postavena plicní léčebna pro nemocné tuberkulózou. Dnes funguje tato velkorysá stavba jako moderní nestátní sanatorium. Budova byla v devadesátých letech téměř zničena, ale v roce 2018 prošla kompletní rekonstrukcí a s názvem Šarlota Resort & Care připomíná její památku. (V Šarlotě poskytují komplexní hotelové ubytovací služby včetně zdravotní a sociální péče.)

Martina Chudobová nejen o Růženě Svobodové:

Byla jsem moc ráda, že Evžen souhlasil s tím, že ztvárníme postavy Růženy Svobodové a mého pradědečka Josefa Kaluse.

Po opakovaném přečtení jeho vzpomínek si myslím, že byli s Růženou Svobodovou velmi blízcí přátelé. Popisu její osobnosti a zážitků s ní věnoval v jinak útlé knížce nejvíce stránek a pozornosti. Ona byla ženou z velkého města Prahy, vzdělanou, zvyklou na vytříbenou společnost, ale myslím, že zdejší kraj a jakási prostota a čistota básnickovy duše a zdejších lidí jí nějak učarovala.

Jistě by se spolu znovu rádi sešli a žasli by nad tou velkou proměnou, jakou krajina a lázně prošly. A přesto by měli pocit, že sem stále patří. Růžena pobývala i na Pustevnách, třeba by si s básníkem sedla před Libušínem na kávičku, ona v dlouhých, bílých šatech s paraplíčkem, on v tmavém obleku se sněhobílou košilí a v klobouku. Kochali by se pohledem na hory oděné do světlé jarní zeleně, debatovali by o poezii i próze a pak by sešli úbočím Stolové dolů do Čeladné.

A myslím, že by byli šťastní, že se setkali a že jejich srdcím tak blízká místa, jako jsou beskydské hory, čeladenské údolí a zdejší lázně, pulsují životem, vzkvétají a že lidé se sem vracejí k odpočinku i zábavě tak jako oni dva před více než 100 lety.

I Masaryk a Kalus

Postavy T. G. Masaryka (1850–1937) se ujal i letos Jindřich Vaněk, manažer agentury Silver B. C. Vždy se na tuto roli pečlivě připravuje, jeho postava je velmi autentická a u diváků vzbuzuje mimořádný zájem. Tentokrát svým výstupem připomněl slovenské setkání těchto dvou osobností, kdy mezi nimi zřejmě vzniklo neobvyklé přátelské pouto. Poprvé se potkali v roce 1903 v Bystřičce pod Velkou Lúkou na Slovensku, kam za TGM vzal Kaluse jeho přítel a propagátor česko-slovenských vztahů Josef Kálal. Přijeli v době, kdy tam Masaryk trávil letní dny s manželkou Charlottou a s dcerou Alicí.

Jak to víme? Svoje dojmy z jejich setkání popsal Josef Kalus ve svých memoárech. A jistě nebyla náhoda, že když v roce 1937 Masaryk zemřel, nacházela se mezi sedmi knihami na jeho nočním stolku také právě publikace *Vzpomínky. Z jinošských let, vzpomínky starobělské*. (Poznámka: Více o tomto tématu si můžete přečíst v článku Petra Andrla s názvem „Poslední čtení vzdělaného demokrata“. Čeladenská fontána 3, 4 / 2018, str. 12, 13. Kompletní archiv dosud vydaných čísel je na www.rcceladna.cz/casopis-celadenska-fontana.) Masarykovu návštěvu v Lázních Skalka v roce 1912 připomněl ve své úvodní řeči ředitel rehabilitačního centra. Máme tedy v souvislosti s těmito třemi osobnostmi na co vzpomínat.

I Byli Navostro?

Navostro je česko-skotská rocková kapela z Mělníka, která ve své tvorbě čerpá inspiraci především z keltské hudby – skotské, irské, americké a také z české. Osm muzikantů hraje a zpívá česky, anglicky i starým gaelic jazykem. Tradiční melodie interpretují tvrdou, ale přitom melodickou formou a ve stejném duchu tvoří vlastní skladby. Jejich zvuk je díky dvěma dudákům a chytlavým rytmům mimořádně originální.

Navíc hrají v tradičních károvaných suknicích – kiltech –, které jsou součástí skotského národního kroje. A jestli hrají opravdu v souladu s tradicí „navostro“? Na odpověď si budete muset počkat zase až za rok. Líbili se nám natolik, že jsme je pozvali na šesté otevření sezóny 14. června 2025. Zapište si toto datum do kalendáře!

I Lákadla pro malé i velké

Zatímco na skákací hrad a malování na obličej se téměř tvořily fronty, na občerstvení nikdo dlouho nečekal. Personál stravovacího úseku rehabilitačního centra se o spokojenost návštěvníků staral ve dvou stáncích, samozřejmě fungovala restaurace U Sestřiček i kavárna Lara a jejich zahrádky. Všude to běželo jako na drátkách a s úsměvem. V kavárně Lara to chvílemi hučelo jako v úle. Není divu – plná vitrína zákusků od našich cukrářek a hned vedle desítky druhů zmrzlin, kdo by odolal? Bylo poznat, že při opakování těchto akcí se zkušenosti zúročují v ještě lepších službách. A to je dobře.

Tereza Šenková, vedoucí Apartmánového domu Lara, restaurace a obchodu, k zajištění občerstvení uvedla: „Chtěla bych touto cestou poděkovat paní Magdě Maralíkové za její vždy precizně odvedenou práci. Je skvělé mít v kolektivu tak spolehlivou a ochotnou kolegyni. Velké poděkování patří veškerému personálu, který se podílel na hladkém průběhu celé akce. Děkuji! A kolik jídla jsme vydali? Gulášů 291, klobás 370 kusů, 84 porcí hranolků. Piva ve dvou stáncích se vytočilo 726 půllitrů.“

I Medard nechal Queeny hrát

Prague Queen interpretují nejslavnější hity skupiny Queen z doby, kdy plnili největší světové stadiony. Věrní svému vzoru na to

Chytlavé rytmy podepřené mistrnou hrou dudáků a šlapající muzika skupiny Navostro strhla k tanci i ty nejmenší diváky... Na tuto kapelu z Mělníka se můžeme těšit i za rok.

od první skladby doslova vletěli a předvedli skvělé vystoupení se všemi největšími hity. *We Are The Champions*, *Radio Gaga*, *Somebody To Love* (Najdi mi někoho, koho budu milovat – věděli jste, že je to modlitba?), *We Will Rock You* nebo již v úvodu zmíněný *I Want It All*. Jen málo diváků zůstalo v klidu sedět. S příchodem šera se plocha před pódiem zaplnila i těmi stydlivějšími, a kdo nemohl tančit, aspoň se do rytmu pohupoval tam, kde zrovna byl. Skupinu tvoří profesionální muzikanti, kteří pravidelně doprovázejí ikony české i zahraniční scény. O zpěv se dělí Michal Skořepa a David Uličník, dále hrají Jiří Jirsa (bicí, zpěv),

František Raba (basová kytara, zpěv), Petr Freund (klávesy, zpěv) a Stanislav Jelínek (kytara, zpěv).

O vyjádření k umění této skupiny „oživovat“ hudbu Queenů jsem předem poprosila kamaráda, dlouholetého editora musicserveru Davida Věžníka: „*Za mikrofonem se střídají hned dva ‚Freddyové‘: Michal Skořepa a David Uličník. Prvního jmenovaného můžou příznivci alternativní muziky znát z jeho projektu Pan Lynx, s nímž loni vydal ceněnou desku ‚Kdo se bojí, musí do lesa‘ (v žebříčku nejlepších alb roku 2023 podle redakce musicserveru obsadila deváté místo!). Druhý z frontmanů působil roky po boku Jiřího Korna, Jiřího Škorpíka a Dušana Kollára ve vokálním kvartetu 4tet. Díky tomuto jejich odlišnému zaměření každý z nich skládá poctu Mercuryho pěvecky nesmírně náročným songům trochu jinak – Skořepův projev je civilnější a barva jeho vokálu originálu o něco bližší, Uličníkova interpretace je naopak školenější. Oba se tak na stagi můžou dobře doplňovat.*“

Mně se líbili oba zpěváci a z výkonů PQ jsem byla opravdu nadšená. Bylo to skvělé vyvrcholení celého programu.

Jak už bylo řečeno, počasí bylo od rána vyložené letní, ale v předpovědi byly silné večerní bouřky. Také datum Medardova svátku napovídalo, že by se jeho kápě s deštěm mohla kdykoliv otevřít, a to dělalo samozřejmě velké starosti především zvukařům. I přes občasné poryvy větru ale v průběhu vystoupení pršet nezačalo. (Pořádná bouřka přišla až ve dvě hodiny ráno a to už byla veškerá technika v bezpečí.)

Přídavkem *Show Must Go On* naznačili Prague Queen to, v co všichni diváci v tu chvíli jistě doufali. Že za rok se při podobné akci budeme moci sejít znovu. ■

Vpravo: Velcí i malí si našli svoje radosti.
Vlevo: Radost ze hry z protagonistů PQ doslova čísel. Kytarista František Raba

Jak se narodí socha

Exkluzivně pro Čeladenskou fontánu

Andrea Anderle Adamová, text; David Moješčík MojDa, text a fotografie

David Moješčík MojDa nám laskavě poskytl přístup do svého archivu fotografií, které dokumentují jednotlivé kroky vytváření sochy a následně její vyhotovení. Zároveň se nabídl, že vybrané fotografie okomentuje. Čtenáři tak mají unikátní možnost podívat se do ateliéru i do slévárny na „cestu realizace“ s autentickým komentářem autora díla.

Obr. 01: Namodelovaný pomocný model z hlíny v životní velikosti, srpen 2022.

Hodně jsem se těšila na mimořádnou příležitost, kterou David Moješčík MojDa nabídl zájemcům o bližší seznámení s procesem vytváření sochy ve volně přístupné prezentaci, která následovala po ukončení slavnostního odhalení. Jako laik jsem měla jen hrubou představu o tom, jak takové dílo vzniká, a musím říct, že tato představa ještě vzala z velké části za své. Především proto, že jsem nemohla odhadnout obrovský objem práce, která stála za jednotlivými tvůrčími a technologickými kroky v průběhu téměř dvou let.

Hodně mě zaujalo také líčení autora, jak se hned při prvním setkání s panem ředitelem ptal, kde bude socha umístěná. Protože dle jeho názoru je to u každého díla umístěného v konkrétním prostoru to nejdůležitější. Jde přitom o komunikaci s prvky, které

vybraný prostor tvoří. A to chtěl vědět ještě předtím, než se domluvili na tom, že socha bude představovat ženu. Současně vybírali (a několikrát měnili) místo v prostoru kolem jezírka, kde měla být socha umístěna. Používali k tomu fotografie a vizualizace sochy na různých místech kolem jezírka i nad ním.

Moje přemítání nad tím, jak bych čtenářům alespoň částečně přiblížila to, co jsem viděla a zažila při prezentaci, skončilo úlevou ve chvíli, kdy jsme zároveň s přístupem do archivu dostali také nabídku autorských komentářů. A tak na dalších stránkách přinášíme fotografie a komentáře k nim od Davida Moješčíka MojDy, které zachycují některé fáze tvorby. Samozřejmě nelze zprostředkovat každodenní práci. I tak uvidíte, co jste asi ještě neviděli. ►

Začínal jsem studiemi, prováděly se výpočty polohy těla a končetin a poté jsem vytvořil model v životní velikosti. (Obr. 01) Na tomto modelu jsem si ověřil kompozici sochy, vyzkoušel pojednání tvaru, pracoval s určitou mírou nadsázky i zjednodušením a samozřejmě jsem si hrál s anatomii, proporcemi a výrazem. Vše byla příprava na velkou realizaci, která nemohla být jen kopií malého modelu. Ten byl především pomocným vodítkem a značně urychlil práci. Na základě modelu jsem si přesně určil úhel sklonu těla i jeho rozměry.

Po poradě s architekty bylo na základě předběžných studií rozhodnuto, že figura bude vysoká 2 metry. Pro její namodelování bylo nutné vytvořit konstrukci, která unese hlínu (asi 600 kg), následnou sádrovou formu a ještě to vše vydrží otáčení a modelování po dobu nejméně jednoho roku (samotné modelování nakonec zabralo jen asi něco přes 6 měsíců). Vnitřní konstrukce je ze svařované oceli, na kterou je připevněno tzv. jádro. To je z polystyrénu a PU pěny, vše zpevněné pletivem a ocelovým drátem s tzv. „bábrlaty“ – malými dřívky, namotanými drátky po celém povrchu této (vnitřní) konstrukce. (Obr. 02) ▼

Obr. 02: Vnitřní konstrukce pro modelování, listopad 2022.

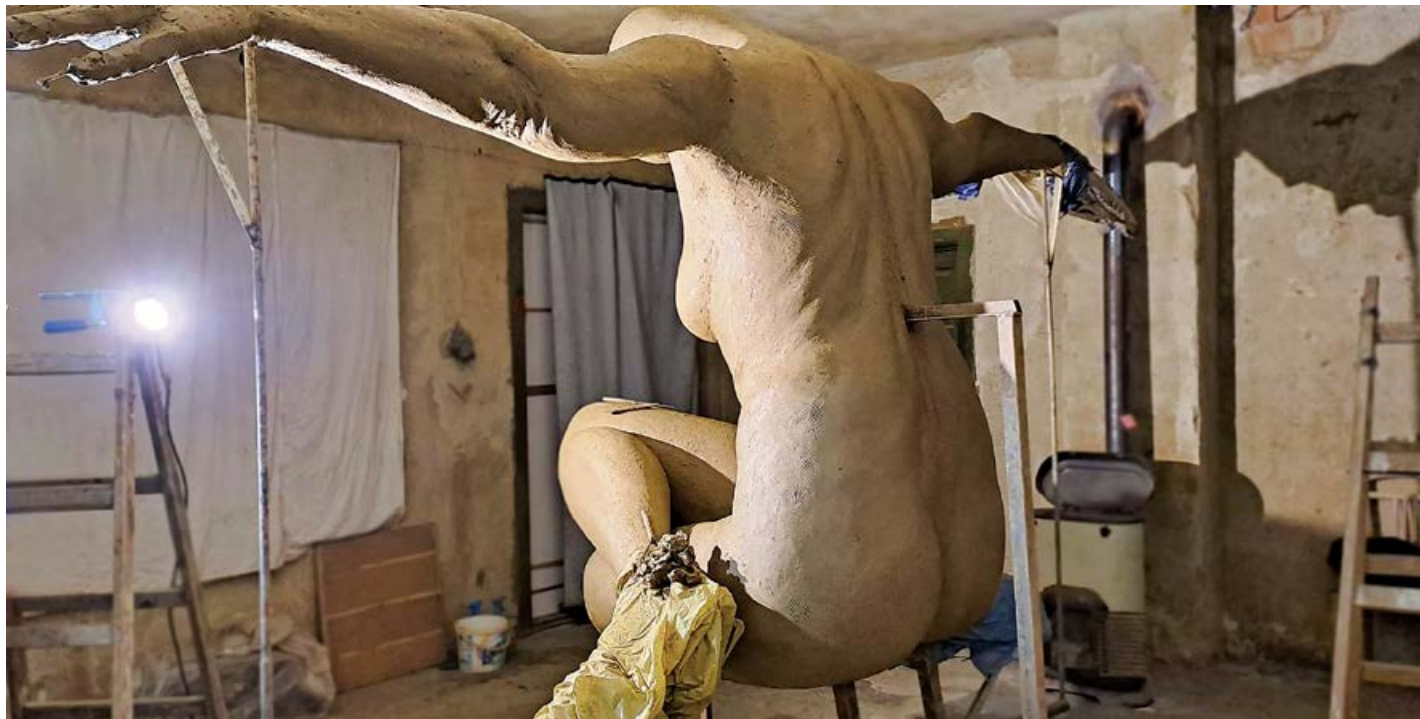
Nahazování hlíny je zábavná a rychlá akční práce, u které si často ani nepamatuji, jak dlouho trvala. Nahazuji s nadsázkou a mnoho partií a částí celé figury rozhodně neodpovídá finální podobě. (Obr. 03) ►

Obr. 03: Nahozená hlína na konstrukci, listopad 2022.

Jsem původně kameník, a proto mi nedělá problém ubírat materiál, ačkoliv princip modelování spočívá naopak v přidávání hlíny. U modelování se pak musíte umět dívat, odstupujete, obcházíte dokola, modelujete (přidáváte, ubíráte) materiál, tvarujete objemy. Protože socha byla ale obrovská (je třeba si uvědomit, že pokud by se postavila, bude mít asi 4 metry), trávíte hodně času na žebříku anebo pomocném lešení,

takže spíše vylézáte a slézáte ze žebříku nebo balancujete na jeho horních příčkách nad modelem. Když pak chcete dělat spodní partii, nasoukáte se pod sochu, ležíte na zádech a tvarujete vše nad sebou. Celý základní tvar je třeba modelovat „najednou“ – postupuji od celkového tvaru a postupně přidávám detaily. (Obr. 04) ▼

Obr. 04: Modelování figury z hlíny, zima 2023.

Obr. 05: Modelování detailů, duben až květen 2023.

Práce na detailech. Hyperrealismus jako takový mne vždy fascinoval, ale tady mne v podstatě nezajímal. Více jsem se soustředil na klasickou formu.

Stále to ještě není konečný tvar, ten přijde až o něco později při práci v materiálu. Ale v určitou chvíli nastal čas pro práci na vybraných a podstatných detailech,

které jsem se přesto snažil modelovat v pevně definovaných tvarech.

Když jsem dělal břišní rýhu, přišel jsem na to, že tam pupík vlastně nemusí být. A tak jsem ho neudělal. Kamarád a vynikající sochař a štukatér Martin Skalický pak později přišel s tím, že když nemá pupík, je to vlastně Eva. A už jí to zůstalo... (Obr. 05) ►

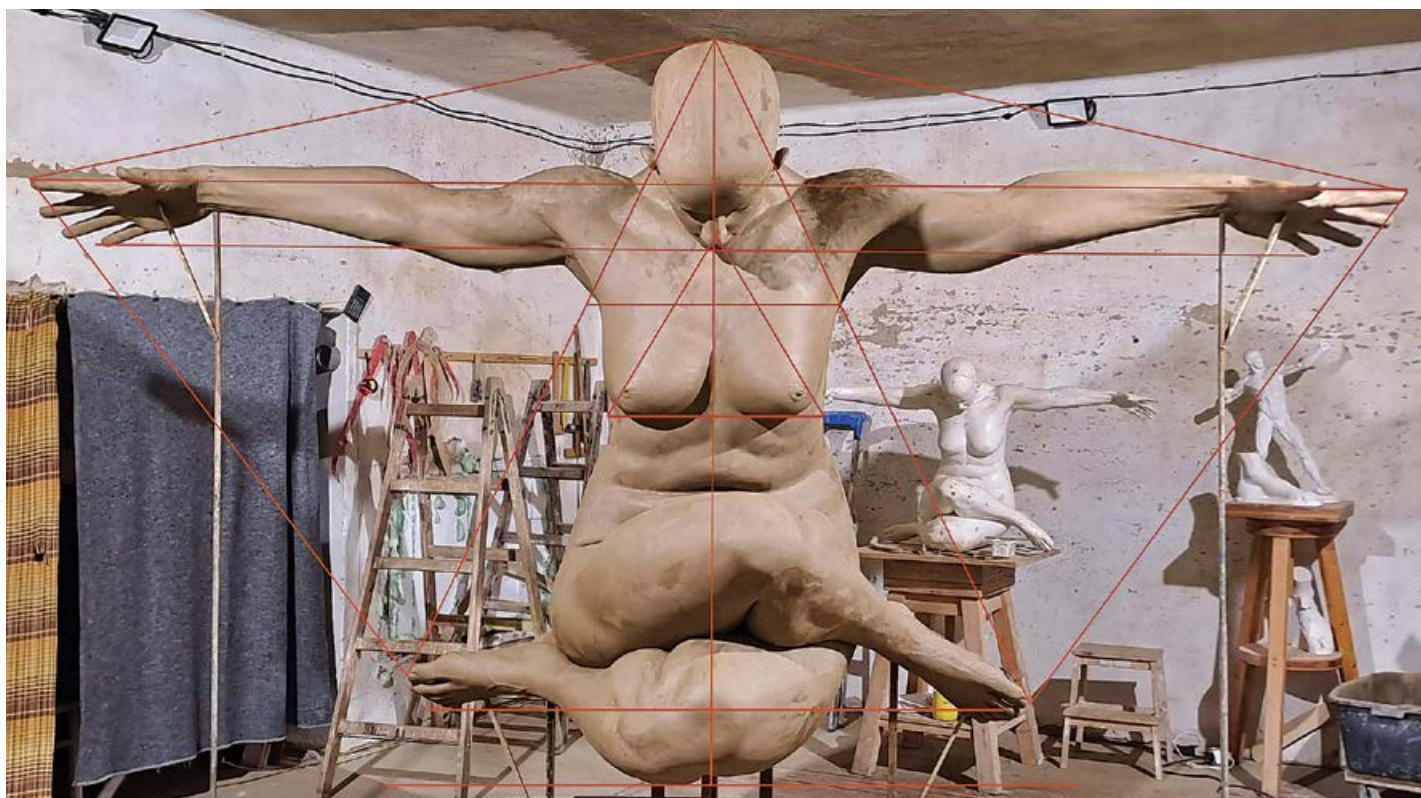
Kompozice a konstrukce či stavba celého díla vychází z trojúhelníku, v podstatě se jedná o rovnostranné trojúhelníky (Obr. 06). Samozřejmě to bylo vše dáno předem. Již v malé skici (a v původním kresebném náčrtu), ale zde jsem si to jen opět ověřil. Těch trojúhelníků je mnohem víc, některé jsou vidět z různých úhlů. Je to socha a dá se na ni dívat ze všech úhlů pohledu...

Pozice kravičky, *Gomukha ásána*, která je kompoziční inspirací pro polohu figury, je speciálně ženská pozice, protože má vliv na ženské orgány a ženské tělo. Je to však pouhá inspirace. Na soše je tato pozice přetvořena do kompozice, která je mimo realitu jógového cvičení. Není možné tuto pozici zacvičit bez újmy na zdraví. Pozice je jakoby znovuvytvořena (či upravena), stejně tak jako celá socha. V mnoha částech i místech jsou kompoziční i proporční úpravy,

nadsázka tvaru i výrazu. Jako sochař tvořím sochu, a ne kopii skutečnosti. Vždy jsem si ve své tvorbě připomínal cíl a úsilí starých mistrů, že umění není kopírováním přírody, ale jejím znovuvytvářením, tvořením nové reality.

Poděkovat musím také kamarádovi Pavlu Netopilovi, který bohužel vloni zemřel. Jako „teoretický mentor“ mě odrazoval od přílišného naturalismu, aby socha nebyla samý sval. Při tvorbě pomocného modelu v životní velikosti jsem měl několik málo hodin i pomocný živý model. Ten samozřejmě neseděl ve skutečné pozici sochy, ale jen v „upravené“ jógové pozici – překřížené nohy a rozpažené ruce. Dochází zde k namáhání zádových svalů, které jsou silně zapojené. Zejména v kombinaci se spirálovým protočením rukou a skloněním hlavy směrem dopředu. (Obr. 06)

Jako sochař tvořím sochu, a ne kopii skutečnosti. Vždy jsem si ve své tvorbě připomínal cíl a úsilí starých mistrů, že umění není kopírováním přírody, ale jejím znovuvytvářením, tvořením nové reality.

Obr. 06: Stavba a konstrukce kompozice – ověřování na finálním provedení, jaro 2023.

Dokončení práce v hlíně. Na konci května 2023 jsem dokončil sochu v hlíně, několik málo detailních úprav jsem ještě provedl těsně před odléváním v červnu. Celá práce v hlíně trvala asi půl roku.

Socha byla namodelovaná z klasické modelovací „sochařské“ hlíny, kterou bylo potřeba i průběžně udržovat. Socha musela být po celou dobu měkká a vláčná, nesměla příliš ztuhnout, nesměla zmrznout, nesměla se ani rozmočit. Během práce se proto socha průběžně kropí – rosí vodou, ale s citem, aby

nedošlo k rozmočení a poškození. Socha nesměla ani zmrznout, proto jsem v zimě musel soše i zatopit v kamnech.

Každý den modelování začínal rozbalením sochy z obrovské plachty – igelitové fólie. A každý den končil opětovným balením sochy, aby do rána nevyschla a nepoškodila se. Zabalit takto velikou sochu bylo časově náročnější – denně jsem tímto úkonem strávil i víc než půl hodiny. (Obr. 07) ►

Obr. 07: Socha pod igelitovou fólií. Je zde i pěkné srovnání velikosti člověka a sochy. Někdy na jaře 2023. Foto: Jan Peterek

Obr. 08: Vyhotovení formy – založení formy – rozdělení dílů pomocí plíšků.

Vyhotovení formy. Poté, co byla socha Eva vymodelována z hlíny, musela být odlita. Rozhodl jsem se vytvořit odlitek z plastu, jednak abych mohl sochu vystavit na výstavách, jednak proto, že jsem chtěl na této soše taky dál pokračovat v práci. Vše by bylo jednodušší a rychlejší, pokud bych pouze odlil model ze sádry, ale stala by se z toho víc jen taková řemeslná záležitost, u které by bylo složité pokračovat a navázat s nějakým dalším přesahem díla.

Rád pokračuji v práci dlouhodobě a zajímá mne, co vše se dá ještě se sochou dál provést. Nutí mne to neustále nad tím přemýšlet a rozvíjet dílo jako určitou genezi. Navíc je díky polyesterovému odlitku možné dílo dovést do naprosté dokonalosti a preciznosti, které mi sádra nikdy neumožní. Taky nemusím dělat žádné kompromisy v záležitostech definování tvaru a povrchu. Odlitek je zároveň lehčí při manipulaci, což byla další výhoda, kterou jsem hned v následujících dnech po jeho vysekání využil k tomu vyzkoušet, jak bude socha vypadat přímo na místě, kde bude stát. Ověřil jsem si její proporce přímo v místě v Čeladné.

Zároveň jsem tehdy definoval finální – definitivní proporce podstavce (přesně v mm). Vytvořil jsem přesný návrh podstavce, který v následujících měsících pod mým dohledem zrealizovali kameníci z dílny Vítězslava Orla ze Staré Vsi nad Ondřejnicí. (Obr. 27)

Abyste mohli vyrobit odlitek z plastu, musíte nejprve vytvořit formu – tzv. ztracenou formu ze sádry, juty a dřevěných trámů a tyčí. Za pomoc při tvorbě této formy vděčím dvěma svým kamarádům a bývalým spolužákům z brněnské Fakulty výtvarných umění – Martinovi Skalickému a Michalu Šmeralovi. Bylo to docela velké, namáhavé, špinavé od sádry, ale

zároveň příjemné pracovní setkání s přáteli po letech. Následně bylo možné vyrobit polyesterový odlitek (Obr. 10–12). Při samotném laminování mi asistoval jeden můj bývalý student Josef Kukučka. Socha byla „vysekána“ z formy v den mých narozenin – 25. července 2023. Byl to skvělý dárek. (Obr. 8, 9) ►

Obr. 09: Vyhotovení formy – nahozená sádra s vrstvami juty, vše zpevněno dřevěnými trámy a tyčemi.

Obr. 10: Příprava formy na odlévání z plastu, resp. laminování.

Obr. 11: Laminování – postupné skládání dílů, vnitřní konstrukce z plastových trubek. Odlitek je tvořen skořepinou o síle asi 5 mm.

Obr. 12: Vysekaný odlitek z formy – tzv. ztracená forma. Ta se musí celá odsekat – odstranit, aby bylo možné dostat se k odlitku sochy.

Broušení plastového odlitku. Od konce července do poloviny října 2023 jsem brousil polyesterový odlitek. Protože jsem chtěl docílit perfektních tvarů a precizních detailů, brousil jsem sochu téměř po tmě – při umělém osvětlení pomocí bodových světel. (Obr. 13)

Zpravidla jsem v jedné ruce držel LED reflektor a v druhé pilník, brusku anebo smirkový papír. Takto jsem tvaroval každý milimetr povrchu a tvaru celé sochy. Nejsložitější byly drobné úzké otvory mezi stehny, které jsou důležité i pro výsledné dílo v bronz – aby měla kudy odtéct dešťová voda a nezanášely se hloubky sochy nečistotou. Zároveň tím vznikají drobné průhledy, které mohou diváka vyzývat k nahlédnutí a prozkoumání.

Socha má zpracované detaily po celém těle – i v místech, do kterých u bronzu oko v podstatě ani nedohlédne. Někdo by mohl říci, že je to zbytečnost. Je to však takový můj rukopis – udělat vše, co je možné a co ještě jde. A v plastu a následně v bronzu jde skoro vše.

Poslední částí, kterou jsem na soše vytvořil, byly oči. Vyfrézoval jsem otvory pro vložení očí. (Obr. 14) Při této velikosti má oko průměr 7 cm (průměrná velikost lidského oka je asi 2,5 cm). Při výrobě očí pro plastovou verzi sochy jsem spolupracoval s kamarádkou malířkou Julií Machalovou, která pro mne jeden pár očí namalovala hyperrealistickou technikou. Oči jsou pro mne takový šém, který se tam vloží na závěr. U plastové verze jsem navíc vytvořil možnost očí měnit – proto má socha poklop na hlavě. ►

Obr. 13: Broušení polyesterového odlitku.

Obr. 14: Vytváření otvorů pro oči a poklopu na temeni hlavy.

Na konci října 2023 jsem měl tvarově finální podobu sochy, která měla posloužit jako model pro odlití z bronzu (Obr. 15) Nakonec jsem i sochu nastříkanou tmelem jemně celou přebrousil. Takto připravená se mohla vydat na cestu do slévárny do Horní Kalné v Podkrkonoší. (Obr. 16)

Ve slévárně strávila bezmála půl roku. Od ledna jsem tam jezdil skoro každý týden. Slévači si opět vytvořili formu – tentokrát polyuretanovou se sádrovým kadlubem (kadlub je svrchní sádrový díl formy, který pomáhá udržet tvar měkkého a poddajného polyuretanu).

Do jednotlivých dílů si odlili vosk o tloušťce 3 až 5 milimetrů. (Obr. 17) Voskové díly se opět zaformovaly, pro změnu do speciální sádrovo-antukové formy.

(Obr. 18) Jednalo se o techniku lití tzv. ztraceného vosku. Z forem se vosk vytavil a do formy s licími kanály se pak odlil bronz. Jednotlivé díly bronzu se pak vysekají z formy, opískují, ocizelují, vyretušují a svaří do jednoho celku – celé sochy. Opět se cizelují – jemně obrousí, na závěr ultra jemným pískováním scelí a případně opět obrousí. Vše se provádí naprosto precizně, včetně všech detailů. (Obr. 19, 20, 21)

Když bylo cizelování hotové, mohlo se přistoupit k poslední práci, a sice povrchové úpravě – patinování.

Patinéra slévárny v Horní Kalné jsem požádal, aby odvedl co nejlepší práci a patinoval sochu tak, aby s tím byl on sám spokojen. Stejně jako mi to řekl pan ředitel Bajgar při objednávání sochy. ►

Obr. 15: Prefinální podoba odlitku – povrchová úprava nástřikem akrylového tmelu (plniče). Foto: Martin Popelář

Obr. 16: Připravená na cestu. Foto: Josef Kopecký

Obr. 17: Do jednotlivých dílů si ve slévárně odlili vosk o tloušťce 3 až 5 milimetrů.

Obr. 18: Voskové díly se opět zaformovaly do speciální formy.

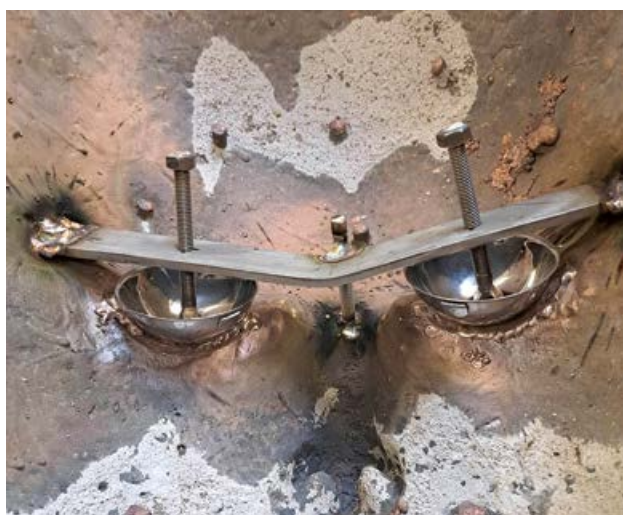

Obr. 19: Jednotlivé díly bronzu se svaří do jednoho celku - celé sochy a jemně se obrousí.

Obr. 20: Na závěr se ultra jemným pískováním povrch scelí a případně opět obrousí. Vše se provádí naprosto precizně do nejmenších detailů. ►

Obr. 21: Jemně obroušená socha.

Obr. 22: Oči jsou vsazeny z nerez oceli a připevněny konstrukcí uvnitř lebky.

Oči jsou vsazeny z nerez oceli. Mám rád tzv. readymade, v důsledku čehož jsem použil na oči kuchyňské naběračky z kvalitní a ušlechtilé oceli. (Obr. 22)

Patinování se dělá na předem nahřátých, malých plochách (Obr. 23), na které se potom pomocí stříkací pistole nanáší polysulfid. (Obr. 24) Ten se pak dále roztírá. Je to práce na delší dobu a je třeba trpělivosti a zkušenosti. (Obr. 25, 26)

Vše se musí provádět s citem pro tvar, vidět to tak trochu dopředu – s představou finální podoby. Když je socha natapinovaná, dávají se dvě vrstvy vosku. Tou druhou je tzv. karnaubský vosk (vosk s vyšším stupněm tavitelnosti) pro ochranu povrchu před prachem a sluncem a nanáší se až nakonec. ►

Obr. 23: Patinování se dělá na předem nahřátých, malých plochách.

Obr. 24, 25, 26: Na nahřáté plochy se nanáší pomocí stříkací pistole polysulfid, který se dál roztírá.

Obr. 27, 28: Výroba podstavce ze žuly (granitu). Obr. 29: Osazení podstavce.

Paralelně s vytvářením sochy probíhala výroba podstavce. (Obr. 27, 28) Jak už jsem zmínil, na základě mých návrhů pracovali kameníci na žulovém podstavci. Podle mých instrukcí vytvořili několik speciálních šablon, podle nichž pak opracovávali kámen – slezskou žulu, vytěženou v polské části Slezska. V Polsku byl podstavec i nahrubo vyřezán do hrubého tvaru a rovněž zde byla vyleštěna jeho svrchní část.

Hrubě vyřezaný tvar kameníci hrubovali, vyřezávali pomocí úhlové brusky, osekávali špičáky, ale i dláty a potom pemrlovali (pemrlování je opracování

speciálním zubatým kladivem). Nakonec tvar podstavce okartáčovali, čímž se docílilo scelení a přirozeného vzhledu kamene (stopy po klasickém opracování se tím upozadily). Finálním krokem byl ochranný nátěr – napuštění podstavce speciálním přípravkem.

Pomocí menšího jeřábu byla socha osazena a ukotvena pomocí ocelových nerezových čepů a chemické kotvy. (Obr. 29, 30) A je to. :- (Obr. 31)

Rád bych poděkoval panu řediteli Milanu Bajgarovi za umožnění této realizace. Bylo mi ctí vytvořit pro areál lázní tuto sochu. ■

Obr. 30: Osazení a ukotvení sochy na podstavec.

Obr. 31: Finální podoba osazené sochy Eva.

Novinky v TV Ondřejka:

Odpočívajte u televize aneb Tipy na letní program

David Věžník

V reakci na měnící se potřeby zákazníka – pacienta jsme s příchodem roku 2024 změnili koncepci vysílání naší televize: nově běží v jediném bloku a zahrnuje jak autorskou tvorbu, tak převzatá videa nebo tipy na výlety po okolí. Kolegyně z marketingového oddělení byly od té doby pověřovány jinými úkoly, a tak se příprava nového obsahu pro TV Ondřejka soustředila pouze na videa k Otevření sezóny. My jsme vás však, milí čtenáři a milé čtenářky, o pravidelnou rubriku ochudit nechtěli. Ostatně příležitostí připomenout, že v průběhu rehabilitačního pobytu si můžete krátit čas sledováním našeho vlastního, originálního a do velké míry unikátního televizního kanálu, není nikdy dost, že? Následující tipy tedy přijměte jako pozvánku k letnímu odpočinku u obrazovky.

Naše autorské dokumenty o rehabilitaci po operacích

Rehabilitace je to, za čím k nám pacienti a pacientky přijíždějí primárně. Je tedy nasnadě, že se snažíme jim předem nastínit, co je u nás čeká. A jak se ukazuje, účinnou metodou je představení konkrétní rehabilitace prostřednictvím krátkého videa.

Ve vysílání TV Ondřejka tak můžete narazit kupříkladu na snímek dokumentující rehabilitaci kyčle po výměně kyčelního kloubu. Totální endoprotéza neboli TEP je jednou z nejčastějších operací v Česku, průběh následné rekonvalescence tak naše potenciální pacienti a pacientky zajímá – na našem youtube kanálu je toto video z roku 2017 druhé nejsledovanější.

*První verzi vysílání programu s názvem **Televize Ondřejka** jsme spustili v únoru 2013. V téže době jsme také všechen televizní materiál začali zveřejňovat na vlastním YouTube kanále www.youtube.com/rehabilitacnicentrum. Do konce roku 2023 mělo vysílání TV Ondřejka čtyři různě tematicky zaměřené programové bloky.*

*Od ledna 2024 běží vysílání v jediném bloku. Ten je kombinací vybraného, redukováného obsahu oněch čtyř původních a nových segmentů. Přibyly zcela nové pozvánky na výlety a další novinky. **Na internetu máme aktuálně trvale zveřejněno celkem 194 videí.** Ve vysílání TV Ondřejka je jejich počet nižší, protože neaktuální snímky průběžně z programu vyřazujeme. V této pravidelné rubrice představujeme nové přírůstky ve videografii i další změny ve vysílání.*

Ještě častěji mají Češi a Češky potíže s koleny. V roce 2015 jsme natočili krátký film nazvaný *Akutní rehabilitace kolene po operaci měkkých tkání česky* a ten na youtube dodnes trhá rekordy: s počtem přes 99 000 přehrání je naším vůbec nejsledovanějším videem.

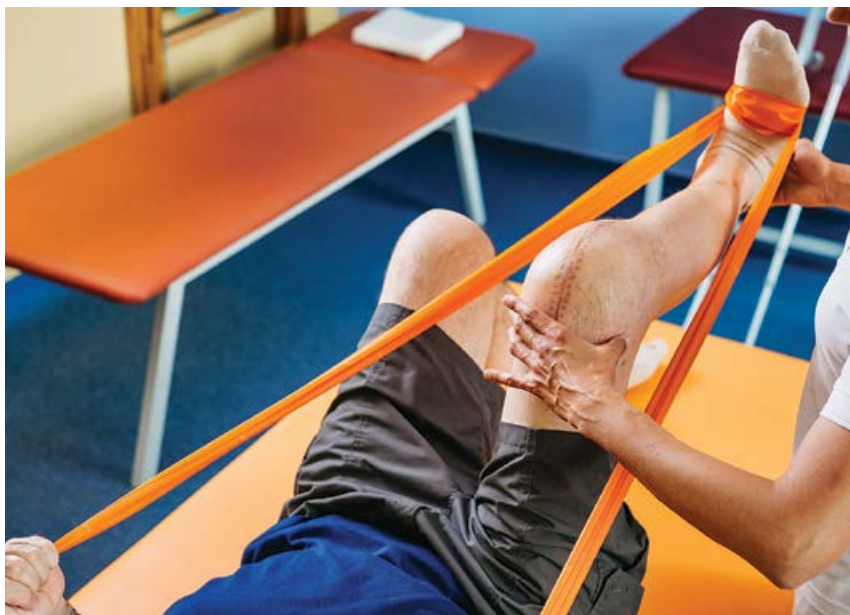
Představujeme Polarium nebo celostní terapii

Naši skalní fanoušci a fanyanky vědí, že slovo Polarium se zrodilo právě v našem rehabilitačním centru. Jak to vypadá uvnitř speciální komory s teplotou minus 120 °C? Kdy a jak léčba chladem v Polariu v Čeladné pomáhá? To představuje krátký snímek z roku 2014 *Polarium zevnitř*.

Dr. Andrew Alois Urbiš patří mezi nejvýraznější tváře spojené s RC Čeladná. Bývá častým hostem pořadu *Sama doma*, kde divákům rád přibližuje třeba účinky terapie tmou. V roce 2014 jsme s ním natočili devítiminutový *Pohled do tajů celostní terapie*, který je od té doby pevným bodem naší programové skladby.

Dokument o historii Lázní Čeladná

Odkaz časů minulých v našem rehabilitačním centru dlouhodobě ctíme a dějiny lázeňství v Beskydech si rádi připomínáme. Připomeňte si je s námi prostřednictvím dokumentárního filmu režiséra Jindřicha Procházky *Příběh Lázní Čeladná*. Jeho dramaturgem byl Jaromír Šlosar, rozhlasový a televizní reportér, básník, prozaik, publicista a velký milovník Beskyd, jehož jméno najdete pod řadou televizních dokumentárních pořadů. Dvacetiminutový snímek z cyklu *Náš venkov* vznikl v produkci televizního studia v Ostravě v roce 2004, letošní jubileum tedy doslova láká ke zkoumání všech změn, které nás od té doby potkaly. A pokud

stále váháte, zda se na něj podívat, pak by vás mohl přesvědčit fakt, že v roce 2005 si tento počín odnesl hlavní cenu filmového festivalu Křišťálové srdce Poděbrady v kategorii lázeňství.

Otevření sezóny 2024 si můžete připomenout na youtube

Otevření sezóny je jednou z největších pravidelných akcí RC Čeladná, ne-li vůbec tou největší, a tak při něm pochopitelně nemůžou chybět ani naše kamery. O tom, jak to na Lázeňském náměstí onu červnovou sobotu vypadalo, si můžete přečíst na jiném místě tohoto čísla, pokud byste chtěli dojmy kolegyně Andrey Anderle Adamové doplnit i o audiovizuální zážitek, zamiřte na náš youtube kanál. Krátce před uzávěrkou tohoto čísla Fontány se zde objevila dvě nová videa, jejichž zhotovením marketingové oddělení tentokrát pověřilo kameramana a režiséra Adama Beránka. Devadesátisekundový klip nazvaný *Otevření sezóny 2024 – upoutávka* předznamenal pět a půl minuty dlouhý sestřih těch nejlepších okamžiků letošního ročníku. ■

Nahoře: Video o rehabilitaci kolene po operaci je naším nejsledovanějším dokumentem na YouTube.

Uprostřed: Terapeut Andrew Urbiš se soustředí na celostní přístup, například ukázkou jednoduchých cviků tao-jin při práci s pacienty v relaxační skupině.

Dole: Video o Polariu vysvětluje účinky krátkého pobytu v chladu a také kdy a pro koho je tato léčba vhodná.

Bubnováním k radosti

aneb Třináct let s djembe

Andrea Anderle Adamová

Relaxační bubnování nabízíme našim pacientům a klientům jako jednu z možností využití volného odpoledního času už třináctý rok. Než jsme se skupinkami začali, absolvovali budoucí lektoři z řad zaměstnanců několikaměsíční školení, které vedl mistr bicích nástrojů, muzikoterapeut a vedoucí kapely Jumping Drums Ivo Batoušek z Olomouce. Dá se skutečně při bubnování prožít radost? A proč ho pacientům nabízíme?

Pravidelné střídání rukou je základem hraní jednoduchých rytmů.

I Zlepšuje koordinaci

Důvodů, proč si zkusit zabubnovat, je hned několik. Při pravidelném střídání pravé a levé ruky, na kterém je založena většina našich jednoduchých rytmů, dochází zároveň ke koordinaci činnosti pravé a levé mozkové hemisféry. Tato „spolupráce“ hemisfér je snížena například při některých nervových onemocněních, bubnování tak může pomoci koordinaci zlepšit.

I Působí na jemnou motoriku

Positivně ovlivňuje také jemnou motoriku a rozvíjí představivost. Soustředění se na zvládnutí hry jednoduchých rytmů a zároveň snaha sladit se současně s dalšími účastníky skupinky nepustí „do hlavy“ žádnou další myšlenku.

I Uvolňuje napětí

A proto působí bubnování relaxačně – na hodinu totiž zavede každého do úplně jiného světa, kde se radost ze zvládnutí něčeho nového synergicky násobí s radostí těch druhých. A radost je, jak víme, významným urychlovačem uzdravování a posiluje imunitu.

I Probouzí radost

Pro relaxační bubnování pacientů využíváme africké bubínky djembe a jednoduchý koncept hry včetně „notového“ záznamu. To umožňuje i úplným laikům začít během pár minut hrát jednoduché rytmy. Máme deset malých bubnů djembe a skupinky probíhají pod vedením jednoho ze dvou lektorů, Šárky Carbolové a Jirky Matýska. Bubnování se koná díky nadšení a obětavosti těchto dvou. Původního školení se zúčastnilo osm zaměstnanců, ale někteří zde již nepracují a dalším ve vedení skupin brání jiné důvody. V průběhu let obohatila Šárka původní koncept ještě o zkušenosti z vlastního hraní a ze setkávání s dalšími bubeníky. K zapamatování a hraní rytmů se totiž dají použít také jednoduché říkanky, jako například „Vel-bloud jde pou-ští“ nebo „Ko-za je-de, ko-za jde“.

Skupinového bubnování se může zúčastnit maximálně 10 osob a každý má svůj buben. Lektoři používají vlastní, větší buben s hlubším a silnějším zvukem. Pro

někoho může být ovládání bubnu kvůli pohybovým omezením příliš náročné, a proto máme k dispozici i další nástroje – různé paličky, chrastítka, malý bubínek a triangel. „Bubnovat“ se dá i na vlastní tělo, nejlépe vsedě na stehna. Někdy se přihlásí jen několik účastníků, jindy je plno. Záleží také na těch, kteří bubnování zažili „na vlastní kůži“, protože svým nadšeným vyprávěním mohou přilákat další zájemce.

Od začátku roku 2015 si vedeme statistiku počtu účastníků jednotlivých skupinek a součtu za celý rok. A ta čísla rozhodně stojí za pozornost: 2015 – celkem 276 účastníků; 2016 – 357; 2017 – 323; 2018 – 389; 2019 – 382. V roce 2020 si zabubnovalo 196 pacientů, protože skupinky kvůli covidovým zákazům několik měsíců neběžely. V roce 2021 to bylo ze stejných důvodů jenom 212 účastníků. V roce 2022 se součet bubeníků zastavil na čísle 360 a v roce 2023 přišlo celkem 351 zájemců. Průměrný počet účastníků v jedné skupince byl tedy sedm.

Chcete-li si ověřit, zda vám bubnování přinese stejnou radost jako těm, kteří ho vyzkoušeli před vámi, stačí přijít a zkusit si to. ■

Bubnování probíhá každý čtvrtek od 15.15 hodin a trvá zhruba hodinu. Přihlásit se je třeba předem na časování v Léčebném domě Dr. Storch I.

Solná jeskyně – místo, kde každý nádech uzdravuje

Lucie Mohwinkel

Solná jeskyně je mnohostranný pomocník pro dobrý tělesný i duševní zdravotní stav. Je to místo, kde se uklidníte a necháte na sebe působit sílu mořské soli.

Tato speciální relaxační metoda funguje na principu suché inhalace. Vzduch uvnitř jeskyně je záporně ionizován a navíc je obohacený o cenné bioprvky, jako jsou železo, vápník, brom, jód a draslík.

Interiér je izolován od vnějšího okolí, čímž vzniká zároveň hypoalergenní prostor, vhodný i pro lidi trpící různými alergickými reakcemi. Jeskyně je příjemně osvětlená – teplé barvy povzbudí tělo a doplní mu energii, naproti tomu studené barvy zklidní mysl a zlepší náladu. Relaxační atmosféru doplňuje klidná hudba.

Pobyt pomáhá při onemocněních cest dýchacích, poruchách imunity u dětí i dospělých, revmatických onemocněních, zažívacích problémech, kožních onemocněních a dalších. Solnou jeskyni mohou navštěvovat malé děti, senioři a je vhodná i pro těhotné ženy.

Naopak pobyt nedoporučujeme osobám s akutními zánětlivými stavy, onemocněním ledvin, tuberkulózou nebo nádorovým onemocněním.

Jedna terapie trvá 45 minut, doporučujeme absolvovat kúru 10 návštěv v co nejkratší době za sebou. Uvádí se, že jedna návštěva jeskyně vydá za tři dny pobytu u moře. Uvnitř jsou pohodlná lehátka s dekami a pro děti máme nově připravený koutek s hračkami, aby se během terapie zabavily.

Vstup do solné jeskyně je z haly recepce. Pobyt můžete absolvovat v běžném oděvu (doporučujeme pohodlné kalhoty a mikinu s dlouhým rukávem), pouze obuv je třeba opatřit návleky, které jsou k dispozici v šatně před vstupem. V solné jeskyni může najednou relaxovat maximálně osm osob.

Otevřeno je každý den od 9:00 do 20:00 hodin s pauzou od 12:00 do 12:30 hodin.

Těšíme se na vaši návštěvu. ■

Andrejka

Žaneta Škodáková

Miluji Čeladnou. Miluji to horské prostředí, lidi, atmosféru, pocit aktivní dovolené, který mám každé léto, když tam cvičím v lázních. Ale nejvíc miluji různorodost lidí, které tam poznám. A že se jich za 15 let už nashromáždilo!

Andrejka (vlevo) a Žaneta. Kamarádky, které svedl dohromady léčebný pobyt v našem rehabilitačním centru. A už několik let si neumějí rehabilitaci představit jinak než se společným ubytováním na Ondřejce. Fotografie z loňského roku je z restaurace U Sestřiček, kam je lákají hudební programy.

Vzniknou celé party lidí naprosto odlišného věku, postavení, zájmů, zdravotních podmínek a všeho možného, lišící se tak, že nikde jinde než v lázních se potkat prostě nemohou. Pár jich zůstalo jako přátelských, spřízněných duší, se kterými se setkávám i v rodné Ostravě. S některými se už nikdy neuvidím, avšak zůstávají něčím nezapomenutelní. S jinými se tam doufám budu scházet pravidelně. K těm snad bude patřit i Andrejka.

Ta malinká, přesto nepřehlédnutelná žena středního věku s krásným, černým očima mi nejen vyrazila dech humorem (ještě větším, než je ten můj, a to už je co říct), ale doslova zachránila

život. To když jsem si šupla prášek na spaní, který mne na celou noc vyřadil z provozu, zato nevyřadil můj podrážděný žaludek. Ten se rozhodl vracet ven, co se dalo i nedalo.

Šestkrát mě ta malinká osůbka musela rychle posadit a volat lékaře. Jak to při mé hmotné a její subtilní postavě dokázala, netuším. Později mi řekla: „Hlavně, že jsem byla v pravou chvíli na pravém místě. Šaty vypereš, ale promarněnou šanci nevrátíš.“

Ještě několik dní poté jsem nemohla přestat myslet na to, co by se stalo, kdyby tam nebyla. Zachránila mě. Já o sobě vůbec

nevěděla. Když mi ráno zazvonil budík, vzbudila jsem se jakoby nic a byla překvapená, proč jsem nahá v převlečené posteli a kolem mě odpadkové koše. A proč má Andrejka úplně bílou, vyčerpanou, vážnou tvář. Nikdy se nedovím, co přesně a proč se tu noc vlastně dělo, ale Andrejčin výraz prozrazoval, že to bylo zlé. Nikdy před tím ani potom jsem ji tak vážnou neviděla.

Totíž: jestli jsou někde kurzy smíchu, tak ona je vede. Jsem zvyklá se v lázních smát tak, že to posílí mé břišní svalstvo víc než cviky. Jsem zvyklá se smát tak intenzivně, že sotva doběhnu na záchod. Anebo se dusím smíchy, že nemůžu hodnou chvíli popadnout dech, až jsem úplně rudá. Ovšem s Andrejkou jsem se smála pořád, stále a nekonečně, až jsem měla chvílemi pocit, že vyčerpáním omdlím.

Jako zázrakem jsem si letos s sebou do lázní přibalila Spisovatelství deník. Nafrněně pojmenovaný sešit, do kterého si dělám poznámky, které chci uchovat do nějakého svého textu. A popsala jsem ho hojně. Andrejka je totiž nevyčerpatelnou studnicí vtipných hlášek a sloganů, které neváhá použít kdykoliv a kdekoliv.

Například u oběda zahlásí, že ta porce vypadá, jako by ji už někdo před námi jedl, a já pak sbírám zbytky vyprsknutého jídla z protějščího stolu. Časem jsem se naučila nosit si k obědu ručník.

Pár lidí se mě ptalo, na co ho mám. Když Andy dorazila, měli do pár minut názornou ukázkou (tlačím ho vždy před pusou, abych nikoho neohrožovala), a už se ničemu nedivili. Kromě mě. Kde se to v ní pořád bere? Než přišla ona, jsem si naivně myslela, že jsem vtipná.

Jednou jsme se chystaly na tanečky a já chtěla znát názor na šaty, které na mé baculaté postavě byly trochu na hraně. Proběhlo asi toto: „Super, budeš kost.“ A já velmi nejistě: „Ale trochu starší kost, ne?“ Andrejka se na chvíli zamyslela a povídá: „No, počkej, štěňátko taky není pořád štěňátko, ale nakonec krásný dospělý pejsek.“ Na to nebylo co dodat. Šaty jsem si vzala.

Při tanci jen tak mimochodem prohlásila, že tančím, jako bych odháněla zlé duchy. Poté, co jsem potřetí opouštěla parket směrem k toaletám, zavolala na mě přes celou restauraci, zda náhodou

nemám povolené pánevní dno. Cestou z tanečků jsme se stavily u ohně, kde se opékaly buřty. Muži nás pozvali a nabídli občerstvení. Andy velmi zdráhavě zase jednou přemýšlela nahlas. „Ale já pro vás nic nemám, co já vám dám? Tak víte, co? Já vám dám...“ A všichni se rozřehtali.

V noci dorazíme na pokoj a já se hned svlékám, neb nesnáším ulepené oblečení. A ona s naprostým klidem řekne: „Ty kdybys tady každý večer nelítala nahá, tak bych si myslela, že ti něco je.“ A to při mých kilech jí fakt nezávidím. Klidně by mohla oprávněně brblat, ať se kryju.

V okamžiku, kdy si chci před spaním čist, a ona povídat, jen otráveně utrousí, že jí tady sice spraví záda, ale bude muset po návratu na logopedii, aby si osvěžila výslovnost. A když po dalším prochechtaném dni usínáme a ona udělá hluk, po kterém sebou já

v polospánku vztekle hodím, suše do tmy zahlásí: „Co sebou zase mrskáš jako kapr?“ A já se směju i ze spaní.

Další ráno si myju zuby. Andrejka ví, že po ránu bývám lehce nevrlá, a tak jen projde kolem, poplácá mě po tváři a řekne: „Dneska jsi hodná děvucha,“ a spokojeně odkráčí cvičit. Já ještě chvíli polykám zubní pastu a přemýšlím, co to vlastně bylo za informaci. Na to fakt nepři-
jdu, ale vím jistě, že vždy když si myslím, že už mě nic nepřekvapí, přijde Andy a něco zahlásí. A díky bohu za to!

Z toho vyplývá, že když potřebujete překvapit, rozesmát nebo zachránit před smrtí, je dobré mít na blízku tuto ženu a že někdy maličká osůbka má životní síly jako stádo slonů. Pevně věřím, že se spolu zase letos ubytujeme. Prášky na spaní nechám doma, zato ručník navíc беру určitě. ■

Poznámka šéfredaktorky: S paní Žanetou Škodákovou se znám 16 let. Nešlo si dost dobře nevšimnout její nožní protézy, ale asi neuhodnete, kdy to bylo. Poprvé mě tato energická žena s medovými vlasy zaujala svým radostným tancem a veselostí na jednom z hudebních programů v restauraci U Sestřiček. Při jiné příležitosti jsme si popovídaly o její práci hotelové recepční a od té doby si ji pamatuji jako ženu s úžasným smyslem pro humor a vůlí k životu přes všechny překážky a různá omezení. Ty dovede brát s obdivuhodným nadhledem a často si dělá legraci sama ze sebe, o čemž svědčí mimo jiné i její příspěvky na facebooku. Ty nikdy nevynechám, stejně jako několik dalších zaměstnanců rehabilitačního centra. A tak, když jsme se jednou sešly na kávu probrat novinky, napadlo mě nabídnout jí větší prostor v našem časopise. Potěšilo ji to a doma se do tohoto úkolu vrhla s vervou sobě vlastní.

*Její první příspěvek s názvem **Bazén** vyšel v poslední Fontáně roku 2022, druhé **Tanečky** vloni v březnu a v červenci třetí s názvem **Rok 2012**. První letošní číslo přineslo její příspěvek s názvem **Divoká noc**. Ohlasy čtenářů na její texty mě utvrdily v tom, že se svou radostí ze čtení Žanetinych textů nejsem rozhodně sama. Získali jsme šikovnou „pravidelnou dopisovatelku“. Tato zatím poslední, pátá příhoda **Andrejka** je z jejího loňského pobytu. Ale tím to nekončí, protože červenec je její „lázeňská sezóna“, a právě v těchto dnech můžete paní Žanetu potkat u nás v centru na léčení. A pokud se bude tvářit nepřítomně, vězte, že zrovna přemýšlí o tom, co se jí před chvílí přihodilo a zda se to do časopisu bude hodit. Já myslím, že ano.*

„Kolekce by Žaneta“ jsou hrníčky s dekorem jedné z jejích mnoha kreseb. Nabízí je ostravská chráněná dílna. Žaneta je zkrátka žena mnoha talentů...

Čapí příběhy

Andrea Anderle Adamová; foto: Jiří Matýsek

Čápi. To je jen malinký střípek úžasné přírodní mozaiky, kterou máme možnost pozorovat. Ty naše, na komíně vysoko nad čeladenským náměstím, nesledujeme jen my, ale jsou rovněž lákadlem pro návštěvníky, turisty a někdy pohříchu také pro projíždějící řidiče. Pohledem na ně se mohou třikrát týdně potěšit i pacienti rehabilitačního centra, kteří mohou zdarma využít dopravu na náměstí a zpět podnikovým minibusem. Čápi jsou prostě v celém Česku vítáni a také hodně sledováni pro svůj zvyk hnízdit v blízkosti lidských obydlí.

Čápi k čeladenskému náměstí neodmyslitelně patří. Foto z 5. června 2024

Letos jsme na ty „naše“ čekali hodně dlouho, přestože se v Česku díky mimořádně teplému počasí objevilo mnoho čápů o dost dříve než obvykle. V Příboře, kde mají u čapího hnízda webkameru, se už čapí pár střídá v sezení na vajíčkách, a u nás stále ani noha. Až 2. dubna ráno jsem na hnízdě zahlédla prvního a dva dny nato už byli dva. Těžko říct, zda to byl loňský pár, ostatně ani případné kroužky nelze kvůli poloze hnízda vyfotografovat a zjistit tak o obyvatelích hnízda další informace. To ale nevadí nikomu z těch, kteří je sledují. (Na webu České

společnosti ornitologické www.birdlife.cz/capi je každý rok mapa s evidencí čapích hnízd. Každé hnízdo má svoje číslo – to čeladenské má označení 966 – a po registraci lze k němu přidávat vlastní pozorování.) Všichni jsme se určitě těšili na mláďata, protože loňský pár byl sice celou sezónu až do odletu pohromadě, ale mláďe neměl.

Na komíně prázdná

Bohužel nebudou čápata ani letos. Co se stalo, nevíme. Zpočátku vše probíhalo jako obvykle: páření, dostavování hnízda, pak

se začali střídát v sezení. A najednou byli pryč. Trvalo přes týden, než se zase objevili. Nejdříve jen jeden a po chvilkách – domnívala jsem se, že druhý z páru zahynul. To je v případě čerstvě vylíhlých mláďat fatální, jen jeden rodič jim totiž nedokáže zajistit všechno potřebné. Ale koncem května se na hnízdě objevili dva a vypadá to, že u nás opět stráví léto. Naši údržbáři mají své zázemí v Domě seniorů přímo naproti hnízdu, a tak jsem u nich zjišťovala, zda nevědí něco přesnějšího. Antonín Stýskala věděl. Dvě mláďata našli ležet mrtvá pod komínem. Tím se

Letos se na hnízde objevují jen dospělí.

sice objasnilo zmizení a současné chování čápů, ale co se stalo, to je prostě výsledkem přírodních procesů, které musíme přijmout. Mláďata mohla uhynout vlivem nepříznivého počasí, například zastydnutím v případě, že byla delší dobu v chladnu nebo přímo ve vodě, pokud hnízdo nebylo dostatečně propustné. Rodiče někdy sami usmrť slabá nebo nemocná mláďata, protože je vede instinkt zajišťující výběr těch k přežití nejsilnějších.

I Úspěšná adopce

Abych nekončila čapí příběh smutně, přináším příběh druhý, který pochází z oficiálního vyjádření na facebooku Záchrané stanice pro volně žijící živočichy v Bartošovicích.

„Ve středu 22. května jsme po zvážení všech okolností a konzultaci s orgány ochrany přírody odebrali 4 mláďata čápa bílého z hnízda v Prostřední Suché na Havířovsku. Vzhledem k tomu, že šlo o hnízdo umístěné na elektrickém sloupu NN, šlo odběr mláďat provést jen v součinnosti se správcem el. sítě. Jeden z rodičovského páru se ztratil,

pravděpodobně byl sražen při nízkém přeletu přes silnici. Mláďata jsou v prachovém peří a ještě delší dobu nebudou mít vyvinutou termoregulaci, tj. schopnost udržovat tělesnou teplotu v určitých mezích, a tak musí být zahřívána jedním z rodičů. V případě, že se jeden z rodičovského páru v tomto období „ztratí“, nemůže zbývající jedinec zahřívát mláďata či je zakrývat v dešti nebo chránit proti slunci a současně zajišťovat poměrně velké množství potravy. Čtyři „hladové krky“ mají skutečně velkou spotřebu. Původně jsme měli v úmyslu mláďata rozmístit do několika hnízd v okolí, ale ukázalo se, že v přístupných hnízdech jsou tři či čtyři mláďata a větší zátěž těchto čapích párů není žádoucí. Rozhodli jsme se proto pro adopci k našemu handicapovanému páru čápů bílých, kterým se v těchto dnech měla vylíhnout mláďata, nicméně se potvrdilo to, co jsme tušili, a to, že je snůška neoplozená. Samec je letitý exemplář, který již ztratil rozmnožovací schopnost, nicméně rodičovský instinkt určitě ne. Postupně jsme mláďata přikládali do hnízda a dnes již můžeme konstatovat, že čapí pár všechna

přijal a vzorně o ně pečuje. Tato mláďata můžete na vlastní oči vidět při prohlídce Domu přírody Poodří. Jste srdečně zváni.“

I Máme je rádi

To ale není vše. Pěstounský pár v Bartošovicích, který se o čtyři mláďata z Prostřední Suché stará jako o vlastní, je ve stanici už od roku 2010. Oba nemohou létat po úrazu elektrickým proudem, ale za tu dobu úspěšně odchovali desítky vlastních i adoptovaných mláďat. Také tyto informace předávají průvodci návštěvníkům v průběhu komentované prohlídky, na jejíž trase si nyní mohou čapí hnízdo s jeho novými malými obyvateli prohlédnout na vzdálenost několika metrů.

Shodou okolností jsem měla průvodcovskou službu v den, kdy se na mláďata přišla podívat paní, která iniciovala jejich záchranu. Popisovala mi, že jejich původní hnízdo má doma téměř před okny a že si všimla nepřítomnosti jednoho z rodičů. Další už znáte ze zprávy záchrané stanice. I návštěva té paní svědčí o náklonnosti našeho lidského pokolení k tomu čapímu. A to je fajn. Tak se to třeba těm našim za rok podaří... ►

Čtyři adoptovaná mláďata v areálu Záchrané stanice v Bartošovicích. Foto z facebooku ZS, 24. května 2024

V srpnu roku 2018 bylo na čeladenském komíně pět mladých. Foto: Jana Bártová

Na náměstí v Čeladné se můžete z areálu rehabilitačního centra vypravit i pěšky, a to hned několika trasami. Nejkratší (3,5 km), ale také nejrušnější, je chodník vedoucí přes koleje podél hlavní silnice až do centra obce. Chcete-li se projít delší a klidnější trasou (cca 4,5 km), odmění vás zároveň výhledy na protější beskydské vrcholy. Jde o původní Valašskou cestu, která vede nad železniční tratí a je značená jako cyklotrasa číslo 6008. Zabloudit nemůžete, koleje vedoucí na čeladenské nádraží budete mít stále na dohled pod sebou. Po cestě také minete dvě zajímavé kulturní památky. Tou první je malá dřevěná kaple sv. Josefa, dále nad Čeladnou najdete takzvaný Magnuskův kříž z roku 1950, který je vytesaný z jednoho kusu kamene. Od kříže budete mít vyhlídku na Lysou horu jako na dlani.

SKLADBY A SILUETY

MARIO SIKORA

Výtvarné fotografie autora,
se zaměřením na koncertní a artovou scénu,
reflektující jeho rané dílo.

Prodejní výstava fotografií.
www.mariosikora.cz

26. 7. - 4. 9.
2024

REHABILITAČNÍ
CENTRUM
ČELADNÁ

MS

LETNÍ POZVÁNKA K SESTŘIČKÁM

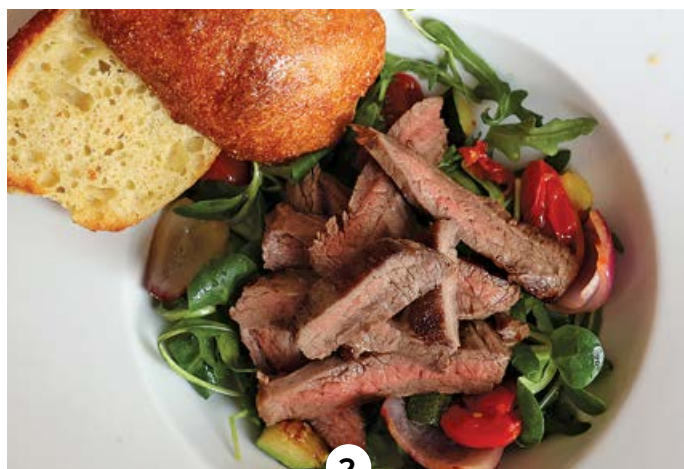

Příjemné posezení, ticho, klid, zurčení vody ve fontánce a k tomu výborné jídlo. Dovedete si to představit? Možná ano, protože jste na zahrádce v restauraci U Sestřiček už někdy byli.

Také letos o prázdninách stojí za to přijít, protože šéfkuchař Martin Lekač vyšperkoval **letní, odlehčený jídelníček** opravdovými gastronomickými skvosty. Jako předkrm si můžete třeba dát zauzené kachní prso na pomerančích se salátkem a s domácí bagetkou (1) nebo jako hlavní jídlo směs salátů s grilovaným hovězím flankem, rajčaty, cibulí a cuketou a s domácí bagetkou (2).

Pokud dáváte přednost klasice, v nabídce najdete například smažený sýr z farmy Menšík s hranolky nebo s vařeným bramborem a s domácí tatarskou omáčkou. Nechybí ani kuřecí stehenní řízek marinovaný v podmásli s lehkým bramborovým salátem s polníčkem nebo s vařeným bramborem. Na děti jsme pamatovali kynutými knedlíky s borůvkami a smaženým kuřecím řízkem s bramborovou kaší.

Možná budete muset přijít víckrát...

KONTAKT: Restaurace U Sestřiček

Rehabilitační centrum Čeladná
739 12 Čeladná 42. Tel.: 552 533 224;
www.restauraceusestricek.cz

Otevírací doba: Po, St, Čt, So 10–20 hod.,
Út, Pá, Ne 10–21 hod.

Čeladenská FONTÁNA

Nepravidelný zpravodaj Rehabilitačního centra Čeladná. Vychází od roku 2009.

Šéfredaktorka: Mgr. Andrea Anderle Adamová.

Redakční rada: Zdeňka Kišová, MBA, Bc. Jan Neuwirth, Ing. Blanka Ochmanová.

Grafická úprava: A. Anderle Adamová. Jazyková korektura: Bc. David Věžník. Tisk: ME® a René Daubner – APRO Bruntál.

Adresa redakce: RC Čeladná, 739 12 Čeladná 42.

Toto číslo vyšlo v červenci 2024 v nákladu 1 000 výtisků.